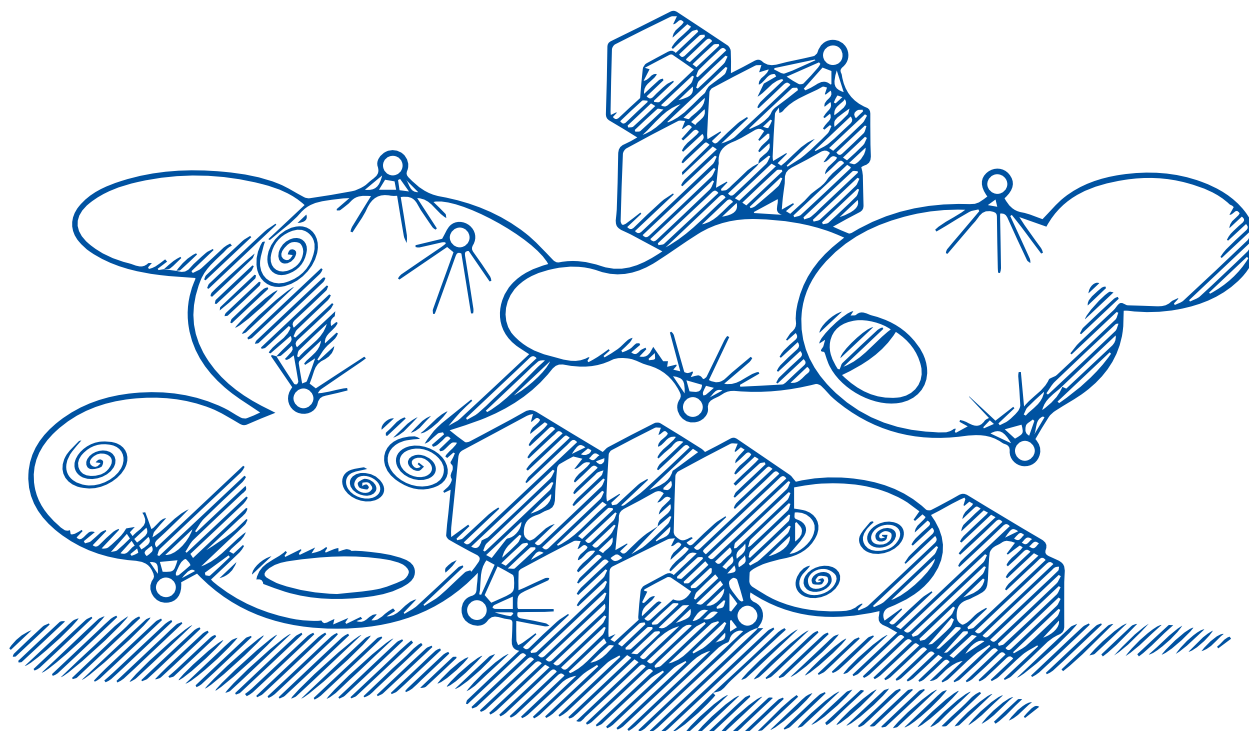

INFORMATYCY ZNÓW STARTUJĄ

s. 18

Nowy Zespół Rektorski

s. 2

Od 1 września na UW jest nowy zespół rektorski. Przez najbliższe 4 lata uczelnią kierować będzie prof. Alojzy Z. Nowak, 45. rektor UW. Pomagać mu będą prorektorzy: prof. Sambor Grucza, prof. Ewa Krogulec, prof. Zygmunt Lalak oraz prof. Sławomir Żółtek.

Tymczasowy Azyl

s. 5

Historia trzech naukowców, którzy zostali relegowani z uczelni białoruskich z przyczyn politycznych. Od 2015 roku wykładają na UW. W jaki sposób stracili pracę? Czym zajmują się obecnie i czego oczekują od przyszłości? Jak Uniwersytet wspiera Białorusinów?

Szpieg w Spódnicy

s. 24

W 1917 roku Maria Koszko rozpoczęła studia na Wydziale Prawa UW. Już wtedy zaangażowana była w działalność konspiracyjną. Transportowała tajne dokumenty, a dzięki jej raportom Wojsko Polskie zajęło Brześć Litewski. Jej losy opisuje dr Robert Gawkowski.

Liberał to przyszły konserwatysta, a eklerka jest ciastkiem o długim kształcie, ale krótkim życiu. Te nietypowe definicje, często ironiczne i cyniczne, można znaleźć w antysłownikach. Ich przykłady z Polski, Wielkiej Brytanii, Francji i USA zebrał w jednym miejscu prof. Mirosław Bańko.

W wywiadzie dla pisma uczelni „UW” opowiada o swojej nowej książce *Z historii antyleksykografii*.

Więcej na **s. 16**.

W NUMERZE

SZKOLNICTWO

2. NOWY ZESPÓŁ REKTORSKI UNIwersYTETU
Daiwa Maksimowicz, Karolina Zylak

WYDARZENIA

5. TYMCZASOWY AZYL
Olga Laska
6. E-TRAINEE – OBSERWACJA NA NAJWYŻSZYM POZIOMIE
Katarzyna Jäger
8. PLAN GLOBALNY
Olga Laska
9. KALEJDOSKOP
13. NOMINACJE PROFESORSKIE

UW W CZASACH COVID-19

14. PANDEMIA OKIEM PSYCHOLOGA
Karolina Zylak

ROZMOWA

16. JAWNIE SUBIEKTYWNE
Olga Laska

BADANIA

18. INFORMATYCY ZNÓW STARTUJĄ
Katarzyna Jäger, Daiwa Maksimowicz

20. W SOCZEWCE

PROGRAM WIELOLETNI >>

22. NA PLACU BUDOWY
Karolina Zylak

PREZENTACJE

23. IDUB – PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ
Daiwa Maksimowicz

ODKURZONE, UCHWYCONE

24. SZPIEG W SPÓDNICY
Robert Gawkowski

ACADEMIC MATTERS

26. RÉSUMÉ

27. ODESZLI

^ Budowa II etapu budynku przy ul. Dobrej 55, czerwiec 2020 r.

UNIwersYTET WARSZAWSKI 3/96 JESIEŃ 2020

REDAGUJĄ:
Anna Korzekwa-Józefowicz
Katarzyna Jäger
Olga Laska
Katarzyna Łukaszewska
Daiwa Maksimowicz
Karolina Zylak
Robert Gawkowski
(stały współpracownik redakcji)

ADRES REDAKCJI:
Biuro Prasowe
Uniwersytetu Warszawskiego
Krakowskie Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa
tel. (+48 22) 55 20 740, 55 24 066
e-mail: pismo-uczelnia@uw.edu.pl
www.uw.edu.pl
www.uw.edu.pl/dla-mediow
ZDJĘCIA (jeśli nie zaznaczono inaczej):
Mirosław Kaźmierczak
PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD:
Anna Zagrajek

WYDAWCA:
Wydawnictwa UW
Nowy Świat 4, 00-497 Warszawa
NAKLAD:
1 000 egz.
W związku z nadzwyczajnymi okolicznościami spowodowanymi pandemią koronawirusa niniejsze wydanie ukazało się w zmniejszonym nakładzie. Pismo „UW” dostępne jest również w wersji elektronicznej na stronie uw.edu.pl/pismo-uczelnia/.

DRUK:
Drukarnia POZKAL
OKŁADKA:
H-Topological-Minor-Free.
Rys.: Dr Felix Reidl
<https://tcs.rwth-aachen.de/~reidl/>
Redakcja zastrzega sobie prawo do redagowania, dokonywania skrótów oraz odmowy publikacji nadesłanych materiałów. Redakcja nie odpowiada za treść reklam.

Prof. dr hab. Alojzy Z. Nowak

45. rektor w historii uczelni

„Być wybranym rektorem Uniwersytetu Warszawskiego to duża odpowiedzialność. Ta uczelnia ma za sobą piękną tradycję. Pięknie wpisała się w historię nie tylko Warszawy, ale także Polski. Z Uniwersytetu wywodzi się wielu znamienitych absolwentów, w tym także noblistów. Uniwersytet jest słyszalny nie tylko w stolicy i całym kraju, ale również w Europie. Bywał sumieniem narodu. Wierzę, że nadal będzie znakomitym Uniwersytetem – przyjaznym studentom, doktorantom, pracownikom i otoczeniu” – prof. Alojzy Z. Nowak, rektor UW.

Daiwa Maksimowicz

Karolina Zylak

Prof. Alojzy Z. Nowak jest związany z Uniwersyte-tem Warszawskim od roku 1984. Kierował Zakła-dem Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych oraz Katedrą Gospodarki Narodowej na Wydziale Zarządzania. Był też dyrektorem Centrum Euro-pejskiego UW. W latach 1999–2006 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Zarządzania, a następnie, od 2006 do 2012 roku, funkcję dziekana tego wydziału. W latach 2012–2016 był prorektorem UW ds. badań naukowych i współpracy. W 2016 roku został ponownie wybrany dziekanem Wydziału Zarząd-zania. W trakcie kariery naukowej wykładał na uczelniach we Francji, w Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, Rosji, Chinach, Korei i RPA.

Ukończył studia na Wydziale Handlu Zagranicz-nego w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (obecnie Szkoła Główna Handlowa w Warsza-wie). Studiował także na University of Illinois at Urbana – Champaign (USA), Uniwersytecie w Exeter (Wielka Brytania), w Antwerpii oraz na Free University of Berlin (Niemcy). W 2002 roku uzyskał tytuł profesora nauk ekonomicznych.

Rektor Alojzy Z. Nowak jest członkiem wielu organizacji naukowych, w tym m.in. Rady Naukowej Instytutu Nowej Ekonomii Strukturalnej na Uniwersytecie w Pekinie. Zasiada w radach

programowych czasopism krajowych i zagranicz-nych, m.in. jako członek kolegium redakcyjnego „Foundations of Management”, zastępca redaktora naczelnego „Journal of Interdisciplinary Econo-mics”, „Yearbook on Polish European Studies” oraz „Mazovia Regional Studies”. Jego naukowe zainteresowania koncentrują się wokół międzyna-rodowych stosunków gospodarczych, bankowości, zarządzania ryzykiem na rynkach finansowych oraz na rynku kapitałowym.

Był kierownikiem i głównym wykonawcą kilkunastu grantów finansowanych ze środków krajowych i zagranicznych. Jest laureatem licznych nagród i wyróżnień, m.in. Nagrody Ministra Edu-kacji Narodowej za książki *Integracja europejska. Szansa dla Polski?* i *Banki a gospodarstwa domowe – dynamika rozwoju* oraz nagród rządu francuskiego za prace badawcze i współpracę pol-sko-francuską. Od 2018 roku prof. Alojzy Z. Nowak kieruje Akademickim Związkiem Sportowym.

Już jako rektor UW, prof. Alojzy Z. Nowak został przewodniczącym Komisji ds. Innowacyjności i Współpracy z Gospodarką Konferencji Rek-torów Akademickich Szkół Polskich w kadencji 2020-2024.

KOMPETENCJE REKTORA

Zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz Statutem UW rektor Uniwersytetu Warszawskiego:

- kieruje działalnością uczelni,
- reprezentuje Uniwersytet na zewnątrz,
- jest przełożonym pracowników, studentów i doktorantów,
- przygotowuje projekt Statutu i jego zmian, a także projekt strategii Uniwersytetu i jej zmian,
- składa sprawozdanie z realizacji strategii Uniwersytetu,
- powołuje osoby do pełnienia funkcji kierowni-czych na Uniwersytecie oraz określa zakres ich obowiązków,
- określa i prowadzi politykę kadrową,
- określa politykę w zakresie badań i kształcenia,
- wykonuje czynności z zakresu prawa pracy,
- tworzy studia na określonym kierunku, poziomie i profilu,
- nadaje regulamin organizacyjny Uniwersytetu,
- zawiera umowy o współpracy z podmiotami zagranicznymi,
- prowadzi gospodarkę finansową Uniwersytetu,
- tworzy komisje i zespoły rektorskie.

NOWY ZESPÓŁ REKTORSKI UNIwersYTETU

Przez najbliższe cztery lata kierunki rozwoju naszej uczelni wskazywać będzie wybrany przez społeczność Uniwersytetu rektor prof. Alojzy Z. Nowak wraz z czworgiem prorektorów: prof. Samborem Gruczą, prof. Ewą Krogulec, prof. Zygmuntem Lalakiem oraz prof. Sławomirem Żółtkiem. Nowy zespół rozpoczął urzędowanie 1 września.

Prof. Alojzy Z. Nowak został wybrany na stanowisko rektora UW 17 czerwca, podczas posiedzenia Kolegium Elektorów. Zgodnie ze Statutem UW rektor powołuje prorektorów. Wybór prorektora odpowiedzialnego za sprawy kształcenia konsultowany jest z przedstawicielami studentów i doktorantów.

Prof. dr hab. Sambor Grucza

PROREKTOR DS. WSPÓŁPRACY I SPRAW PRACOWNICZYCH

Prof. Sambor Grucza ukończył germanistykę (Uniwersytet w Saarbrücken) oraz lingwistykę stosowaną (Uniwersytet Warszawski). Stopień doktora uzyskał w 1994 roku na Uniwersytecie w Saarbrücken. Jest specjalistą w zakresie metalingwistyki, lingwistyki, lingwistyki języków specjalistycznych, glottodydaktyki i translatoryki oraz badań okulograficznych.

W kadencjach 2008–2012 oraz 2016–2020 pełnił funkcję dziekana Wydziału Lingwistyki Stosowanej UW, a wcześniej prodziekana tej jednostki oraz dyrektora Instytutu Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej. Od roku 2008 jest członkiem Kolegium Elektorów UW.

Prof. Grucza przewodniczy Polskiemu Towarzystwu Lingwistyki Stosowanej. Pełni też funkcję wiceprzewodniczącego Stowarzyszenia Germanistów Polskich i zasiada w zarządzie Międzynarodowego Stowarzyszenia Germanistów. Jest również członkiem m.in. Polskiego Towarzystwa Językoznawczego i Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego.

Prof. Grucza zasiada w radach lub komitetach naukowych takich czasopism, jak „Kwartalnik Neofilologiczny”, „Studia Translatologica”, „Journal of Multimodal Communication Studies” czy „Proceedings of the National Aviation University”. Jest przewodniczącym Rady Naukowej „Debiutów Akademickich” oraz członkiem licznych komitetów organizacyjnych polskich i międzynarodowych konferencji naukowych.

W jego dorobku znajdują się liczne publikacje naukowe z zakresu lingwistyki, translatoryki i glottodydaktyki. Współtworzył serię zadań maturalnych z języka niemieckiego. Jest też autorem części leksykalnych podręczników do nauki języka niemieckiego.

Wypromował 3 doktorów habilitowanych oraz 15 doktorów.

Prof. dr hab. Ewa Krogulec

PROREKTOR DS. ROZWOJU

Prof. Ewa Krogulec jest geologiem, specjalistką w zakresie hydrogeologii. Ukończyła studia na Wydziale Geologii UW. W kadencjach 2012–2016 oraz 2016–2020 pełniła funkcję dziekana Wydziału Geologii UW. Wcześniej była prodziekanem tej jednostki. Kierowała Zakładem Hydrogeochemii i Dynamiki Wód Podziemnych oraz Zakładem Hydrogeologii Stosowanej i Geofizyki. Była też zastępcą dyrektora Instytutu Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej.

Prof. Krogulec zajmuje stanowisko przewodniczącej Komitetu Nauk Geologicznych PAN. Jest też wiceprzewodniczącą Państwowej Rady Gospodarki Wodnej oraz członkiem Komitetu Gospodarki Wodnej PAN. Od lat pełni funkcję przewodniczącej Komisji Dokumentacji Hydrogeologicznych, organu doradczego Ministra Środowiska. Wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Programu Wspierania Infrastruktury Badawczej w ramach Funduszu Nauki i Technologii Polskiej w MNiSW. Jest członkiem wielu rad naukowych, w tym Rady Naukowej Kampinoskiego Parku Narodowego oraz Rady Ochrony Przyrody województwa mazowieckiego.

Jej praca naukowa obejmuje wiele aspektów badań hydrogeologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony stanu i jakości wód podziemnych.

Jest autorką lub współautorką około 200 publikacji naukowych: artykułów, rozdziałów w monografiach, monografii, map. Kierowała ponad 40 projektami badawczymi z zakresu geologii, hydrogeologii i ochrony środowiska. Wśród nich są te, których celem było opracowanie strategii i sposobu ochrony wód podziemnych w rejonach działalności górniczej i wydobywczej oraz przygotowanie do prac i robót górniczych dla wiodących firm górniczych.

Prof. Krogulec wypromowała 3 doktorów.

Prof. dr hab. Zygmunt Lalak

PROREKTOR DS. BADAŃ

Prof. Zygmunt Lalak jest absolwentem Wydziału Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej Politechniki Warszawskiej, który ukończył z wyróżnieniem w 1985 roku. Jego kariera naukowa związana jest z Wydziałem Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie uzyskał stopnie doktora nauk fizycznych (1990) i doktora habilitowanego (1999). W 2008 roku uzyskał tytuł naukowy profesora. Od 2003 roku jest profesorem Uniwersytetu Warszawskiego, od 2013 roku – profesorem zwyczajnym.

Zainteresowania naukowe prof. Zygmunta Lalaka dotyczą fizyki oddziaływań fundamentalnych i kosmologii cząstek elementarnych. W kadencji 2016–2020 pełnił funkcję prodziekana ds. badań naukowych i rozwoju Wydziału Fizyki UW.

Prof. Zygmunt Lalak jest członkiem komitetu koordynacyjnego Priorytetowego Obszaru Badawczego „U podstaw mikro i makro świata”, w ramach programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” oraz przewodniczącym Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Fizyczne na Uniwersytecie Warszawskim. W latach 2012–2016 był członkiem Senackiej Komisji ds. Naukowych na UW.

Przez wiele lat prof. Lalak pracował w zagranicznych ośrodkach badawczych w obszarze fizyki cząstek elementarnych: w laboratorium CERN (Szwajcaria), na Uniwersytecie Oksfordzkim (Wielka Brytania), na University of Pennsylvania (USA), na Uniwersytecie Technicznym w Monachium i na Uniwersytecie w Bonn (Niemcy). Jest autorem ponad 120 prac naukowych opublikowanych w międzynarodowych czasopiśmie. Wypromował 8 doktorów nauk fizycznych.

Dr hab. Sławomir Żółtek, prof. ucz.

PROREKTOR DS. STUDENTÓW
I JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

Dr hab. Sławomir Żółtek, prof. ucz. z Uniwersytetem Warszawskim związany jest od 1999 roku. W 2004 roku ukończył studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji UW. W 2008 roku uzyskał stopień doktora i rozpoczął pracę nauczyciela akademickiego w Instytucie Prawa Karnego WPIA UW.

Prof. Żółtek specjalizuje się w zakresie teorii prawa, prawa karnego gospodarczego, prawa nowych technologii i prawa administracyjnego.

W 2018 roku na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy *Znaczenie normatywne ustawowych znamion typu czynu zabronionego. Z zagadnień semantycznej strony zakazu karnego* otrzymał z wyróżnieniem stopień doktora habilitowanego nauk prawnych. Rozprawa prof. Żółtka została nagrodzona II nagrodą w konkursie miesięcznika „Państwo i Prawo” na najlepszą pracę habilitacyjną.

W latach 2016–2020 pełnił funkcję prodziekana ds. studenckich WPIA UW. Jest współzałożycielem i kierownikiem Centrum Badań nad Prawnymi Aspektami Technologii Blockchain WPIA UW, a także wieloletnim pracownikiem centralnych organów wymiaru sprawiedliwości. W 2005 roku został pracownikiem Sądu Najwyższego, a następnie, w 2009 roku, członkiem Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego. Był adwokatem, obecnie jest wpisany na listę radców prawnych.

18 września odbył się pierwszy live z prorektorem ds. studentów i jakości kształcenia, zorganizowany przez Samorząd Studentów UW. Podczas spotkania online poruszone zostały kwestie dotyczące m.in. organizacji nowego roku akademickiego, dydaktyki, spraw studenckich, w tym legitymacji, opłat za czesne, stypendiów czy praktyk.

3 września 2020 roku prorektorzy, dziekani i dyrektorzy uniwersyteckich jednostek otrzymali z rąk rektora Alojzego Z. Nowaka akty powołania na stanowiska. Więcej informacji na ten temat znajduje się na stronie 9.

>

Zespół rektorski UW podczas uroczystości wręczenia nominacji prorektorom, dziekanom i dyrektorom jednostek UW. Fot. K. Szczepny.

W kolejnych numerach pisma uczelni „UW” ukaże się cykl wywiadów z rektorem i prorektorami Uniwersytetu Warszawskiego w kadencji 2020-2024.

TYMCZASOWY AZYL

Olga
Laska

Po ponad 20 latach pracy zwolniony bez podania przyczyny. Tak często wyglądało rozwiązanie umowy na białoruskich uczelniach. Powody zmian kadrowych są jednak ogólnie znane. Zwalniani byli przeciwnicy rządu Alaksandra Łukaszenki.

v Wizyta Swiatłany Cichanouskiej na UW, 9.09.2020 r. Fot. E. Siech.

Dr Henadzi Semianchuk (Siemianczuk) jest archeologiem i historykiem-mediewistą. Zajmuje się archeologią okresu średniowiecza, historią polityczną i społeczną Białorusi od VI–XVI w. wieku oraz kulturą rejonu grodzieńskiego. Pracował na Uniwersytecie Państwowym im. Janki Kupały w Grodnie przez 24 lata. Pod koniec 2015 roku został zwolniony.

„POLONOFIL”

– Od początku swojej pracy na uniwersytecie w Grodnie wszystkie moje zajęcia odbywały się w języku białoruskim. W mocno zrusyfikowanej uczelni wywoływało to niezadowolenie administracji i większości kolegów. Z tego powodu byłem oceniany jako „białoruski nacjonalista” i „zwolennik Białoruskiego Frontu Narodowego” – relacjonuje dr Semianchuk.

W roku akademickim 2003/2004 dr Henadzi Semianchuk rozpoczął dodatkowo wykłady na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wtedy przyklejono mu kolejne łatki: „polonofila” i „rusofoba”.

27 stycznia 2015 roku, po wygaśnięciu umowy, został z dnia na dzień odsunięty od pracy bez wyjaśnienia ze strony ówczesnego rektora grodzieńskiej uczelni – Andreja Karola. – Niestety, na Białorusi powstał dziki system stosunków pracy między pracodawcą a pracownikiem. Rektor lub dyrektor ma prawo zwolnić osobę bez uzasadnienia. Dla wszystkich było jednak oczywiste, że zostałem wyrzucony za aktywność polityczną i obywatelską. Nie zgadzałem się z polityką reżimu Łukaszenki – wyjaśnia dr Semianchuk.

ZA POROZUMIENIEM STRON

W podobnej sytuacji został postawiony prof. Aliaksandr Krautsevich (Krawcewicz), historyk, specjalista w dziedzinie historii Wielkiego Księstwa Litewskiego, historii białoruskich ruchów narodowych i stosunków polsko-białoruskich.

Z Grodzieńskim Uniwersytetem związany był od 1994 do 2004 roku. Pełnił tam funkcję pierwszego prorektora. Obecnie pracuje na UW, prowadzi program w telewizji Belsat, pisze książki o historii Białorusi, jest też przewodniczącym Niezależnego Stowarzyszenia Historyków Białoruskich.

W jaki sposób relegowano go z uczelni? – Formalnie zwolniłem się sam. Złożyłem podanie o wypowiedzenie umowy za porozumieniem

stron. W rzeczywistości jednak zmuszono mnie do tej decyzji. Stworzono sytuację, abym nie mógł kontynuować pracy – wyjaśnia profesor.

Dr Ina Sorkina, historyczka, związana była z uczelnią w Grodnie od czasów studiów do 2014 roku. Z uniwersytetu zwolniono ją m.in. za zbieranie podpisów pod petycją dotyczącą przywrócenia nauczania historii oraz geografii Białorusi w języku ojczystym. „Nie ma powodów innych niż polityczne, by wyrzucić badaczkę, która w ostatnich pięciu latach wydała siedemdziesiąt publikacji naukowych. Nie ma powodów innych niż polityczne, by usunąć z uczelni obywatela, który aktywnie opowiadał się za zachowaniem historycznego dziedzictwa Grodna” – pisali o tej sprawie pracownicy Biblioteki Grodzieńskiej.

Białoruscy wykładowcy trafili na Uniwersytet Warszawski w 2015 roku dzięki pomocy Jana Malickiego, dyrektora Studium Europy Wschodniej. To on zainicjował powstanie na UW Centrum Studiów Białoruskich.

– Patriotyczny i niezależny nurt w białoruskim środowisku naukowym aktualnie nie ma możliwości swobodnego rozwoju na Białorusi. Nie posiada także centrum akademickiego, wokół którego mógłby się skupić – wyjaśnia dyrektor SEW. – Centrum powstało po to, żeby umożliwić im pracę i rozwój w dwóch aspektach: dydaktycznym i badawczym – dodaje Jan Malicki.

Obecnie w CSB przy SEW pracuje 9 naukowców relegowanych z uczelni białoruskich za prowadzenie niezależnych badań czy publikację materiałów, które białoruska władza uznaje za niewłaściwe lub szkodliwe. Na Uniwersytecie Warszawskim prowadzą przedmioty ogólnouniwersyteckie. – Praca na UW pozwala im prowadzić swoje badania w sposób nieskrępowany w ramach zagwarantowanej w Polsce swobody badań naukowych – mówi Filip Urbański z SEW UW.

Jakie mają plany na przyszłość? – Po pierwsze, obronić habilitację. Po drugie, obowiązkowo wrócić na Uniwersytet Grodzieński – odpowiada dr Semianchuk. – Planuję kontynuować syntezę dziejów Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spodziewam się wrócić do pracy na uniwersytecie na Białorusi po zwycięstwie rewolucji – mówi prof. Krautsevich.

CICHANOUSKA NA UW

9 września Swiatłana Cichanouska, liderka białoruskiej opozycji, gościła na Uniwersytecie Warszawskim. – Kiedy weszłam na kampus, zobaczyłam wielu polskich i białoruskich studentów okazujących mi wsparcie. Jestem bardzo poruszona taką solidarnością – mówiła. – Każdego dnia, kiedy się budziłam, musiałam przeżywać ciężar własny strach. Wiedziałam, że muszę dać Białorusinom to, co zostało im odebrane. Ich głos i ich moc.

WSPARCIE DLA STUDENTÓW

W ramach Programu im. Konstantego Kalinowskiego studenci relegowani z uczelni na Białorusi mogą otrzymać stypendia na pełne studia w Polsce, a także roczne staże kształceniowe realizowane w Warszawie. W związku z obecną sytuacją na Białorusi postanowiono uruchomić dodatkowy nabór. Przyjmowanie aplikacji rozpoczęło się 31 sierpnia. Zainteresowanie jest duże. Do połowy września wpłynęło ponad sto podań.

BIAŁORUŚ 2020

Z inicjatywy SEW powstał portal, który gromadzi wiadomości związane z wydarzeniami na Białorusi po wyborach prezydenckich 9 sierpnia. Z portalem związani są pracownicy naukowcy, analitycy i dziennikarze, którzy piszą o polityce, gospodarce i społeczeństwie białoruskim.

www.bialorus2020studium.pl

E-TRAINEE – OBSERWACJA NA NAJWYŻSZYM POZIOMIE

Co łączy geografię, informatykę oraz badania środowiskowe? To projekt E-TRAINEE zgłoszony przez międzynarodowy zespół ekspertów z uczelni 4EU+ oraz Uniwersytetu w Innsbrucku. Naukowcy otrzymali na jego realizację dofinansowanie z Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+ „Partnerstwa strategiczne w sektorze szkolnictwa wyższego”.

Do programu Erasmus+ „Partnerstwa strategiczne” zgłaszane są przedsięwzięcia, w których uczestniczą co najmniej trzy instytucje z trzech różnych krajów. Partnerstwa strategiczne mogą mieć różną skalę i podejmować różne działania. Celem jest opracowywanie i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań oraz wspieranie współpracy, partnerskiego uczenia się i wymiany doświadczeń w dziedzinie kształcenia. Jednym z wybranych przez Komisję Europejską przedsięwzięć jest projekt E-TRAINEE.

DANE I TELEDETEKCYJA

E-learning course on Time Series Analysis in Remote Sensing for Understanding Human-Environment Interactions (E-TRAINEE) to interdyscyplinarna inicjatywa naukowców z trzech uczelni sojuszu 4EU+: Uniwersytetu Warszawskiego (Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych), Uniwersytetu Karola i Uniwersytetu w Heidelbergu, a także Uniwersytetu w Innsbrucku. Chcą oni rozwinąć metody analiz serii czasowych danych teledetekcyjnych pochodzących z różnych sensorów, a ich inicjatywa ma za zadanie zwiększyć umiejętności cyfrowe studentów w tym zakresie.

– Globalne programy obserwacji Ziemi zapewniają obszerne archiwa obrazów sprzed kilku lat, np. Sentinel – od roku 2014, lub nawet dziesięcioleci, np. Landsat – od roku 1972. Na większą skalę zdjęcia lotnicze czy chmury punktów z lotniczego skaningu laserowego są pozyskiwane na poziomie krajowym w cyklach od dwóch do trzech lat. Dzięki coraz lepiej wspieranej polityce otwartych danych swobodny do nich dostęp stał się rzeczywistością w kilku krajach UE – mówi dr Adriana Marcinkowska-Ochtyra z Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych, koordynatorka projektu na UW.
– Przetwarzanie serii czasowych wymaga

znajomości obsługi dużych zbiorów danych i zaawansowanych algorytmów uczenia – dodaje.

Badaczka zaznacza, że głównym celem E-TRAINEE jest opracowanie otwartego kursu e-learningowego poświęconego analizie serii czasowych danych teledetekcyjnych do monitorowania środowiska. Kurs będzie łączył technologie teledetekcyjne, zarówno te już ugruntowane, jak i te najnowsze (dane z poziomu satelitarne, lotnicze i bezzałogowych statków powietrznych, zobrażenia wielospektralne i hiperspektralne, chmury punktów 3D) oraz metody sztucznej inteligencji (uczenie maszynowe i głębokie). Wykorzystując osiągnięcia technologiczne, można będzie lepiej zrozumieć m.in. interakcję działań człowieka z przyrodą.

ANALIZY ŚRODOWISKOWE

Eksperti zaangażowani w projekt stworzą platformę edukacyjną skierowaną przede

wszystkim do studentów kierunków związanych z geoinformatyką i geografią oraz naukami przyrodniczymi.

Tymi, którzy mogą skorzystać z platformy, są również praktycy z agencji środowiskowych, administracji parków narodowych i innych instytucji zajmujących się zarządzaniem przestrzenią, którzy wykorzystują dane teledetekcyjne.

Kurs e-learningowy realizowany w ramach projektu będzie się składał z czterech modułów. Naukowcy z UW będą koordynować jeden z nich – „Analizy serii czasowych satelitarnych obrazów wielospektralnych”.

Dzięki modułowi dane pozyskane z pułapu satelitarnego przyczynią się do opracowania metod, które znajdą swoje zastosowanie m.in. w geografii, ekologii, leśnictwie czy studiach miejskich.

– Dane wielospektralne mają tę zaletę nad „zwykłymi” zdjęciami zarejestrowanymi w trzech kanałach spektralnych z zakresu promieniowania widzialnego, czyli niebieskim, zielonym i czerwonym, że rejestrują większą liczbę kanałów spektralnych, przez co do konkretnych analiz możliwa jest selekcja tych najbardziej przydatnych, np. w odróżnianiu gatunków drzew liściastych od iglastych bardzo pomocna jest bliska podczerwień. Ogromną zaletą satelitarnego poziomu pozyskiwania danych jest ich dostępność dla dużych obszarów oraz wysoka częstotliwość pozyskiwania – tłumaczy dr Marcinkowska-Ochtyra.

Projekt E-TRAINEE jest realizowany od września 2020 roku do sierpnia 2023. Za jego koordynację odpowiada Uniwersytet Karola w Pradze.

Wspólnie chcemy dążyć do rozwoju nowoczesnych metod nauczania, łączących edukację z badaniami i innowacjami. Jest to szczególnie ważne, ponieważ tematyka naszego projektu na pograniczu geografii, teledetekcji i geodezji/geoinformatyki jest wysoce dynamiczna, oparta na technologii, a także z założenia interdyscyplinarna.

DR ADRIANA
MARCINKOWSKA-OCHTYRA

PRZYSTANEK INNOWACJA

Sojusz 4EU+ otrzymał grant w konkursie programu Horyzont 2020 „Nauka z udziałem i dla społeczeństwa”. Grant przyznano na realizację projektu TRAIN4EU+ (*Transforming ReseArch & INnovation agendas and support in 4EU+*). To dodatkowe wsparcie, które pozwoli na wspólne opracowanie i wdrożenie długoterminowych strategii dotyczących badań i innowacji na uczelniach członkowskich. Planowane działania będą dotyczyły m.in.:

- wdrażania i promocji *open science*,
- budowania kapitału ludzkiego,
- cyfryzacji i upraszczania procesów administracyjnych związanych z badaniami,
- zapewniania równych szans w prowadzeniu badań,
- współpracy z przedsiębiorstwami, organizacjami non-profit i innymi organizacjami sektora publicznego i prywatnego.

Z grantu nie będą finansowane wspólne projekty badawcze. Nagrodzony projekt został przygotowany przez międzyuczelniany zespół złożony z przedstawicieli każdej uczelni 4EU+ i koordynowany przez ekspertów z Uniwersytetu Kopenhaskiego.

FLAGSHIPOWE PROJEKTY EDUKACYJNE

31 projektów otrzyma finansowanie w pilotażowym konkursie na projekty edukacyjne sojuszu 4EU+. Sześć z nich koordynowanych jest przez naukowców z UW. W przedsięwzięcia, m.in. szkoły letnie i zimowe, a także kursy prowadzone online i w tradycyjny sposób, zaangażowani będą studenci i doktoranci uczelni członkowskich.

Wszystkie projekty odnoszą się do współczesnych wyzwań i problemów, z jakimi mierzą się społeczeństwa europejskie. Wpisują się w tematykę czterech programów flagowych.

Zwycięskie przedsięwzięcia koordynowane przez naukowców z UW dotyczą 1. i 2. programu flagowego. Zostały zgłoszone przez badaczy z wydziałów: Nauk Ekonomicznych, Polonistyki, „Artes Liberales”, Psychologii, Neofilologii oraz Ośrodka Kultury Francuskiej. *Dimension Francophone* to jeden z projektów koordynowanych przez naukowców z UW. Pełna lista przedsięwzięć dostępna jest na stronie UW:

🏠 www.uw.edu.pl/projekty-edukacyjne-4eu-wyniki-konkursu

SOJUSZ OWE NEWSY

PROGRAMY FLAGOWE 4EU+

- Zdrowie i zmiany demograficzne w środowisku miejskim (flagship 1),
- Europa w zmieniającym się świecie: zrozumienie społeczeństw, gospodarek, kultur i języków (flagship 2),
- Transformacja nauki i społeczeństwa poprzez rozwijanie zaawansowanych technologii informacyjnych, obliczeniowych i komunikacyjnych (flagship 3),
- Bioróżnorodność i zrównoważony rozwój (flagship 4).

MINIGRANTY UW

Pięć zespołów naukowców z uczelni 4EU+ otrzymało finansowanie w ramach pierwszego konkursu minigrantów UW finansowanych z „Inicjatywy doskonałości”. Grupy badaczy będą realizować przedsięwzięcia dotyczące 2. programu flagowego, jak również te, które uwzględniają kwestie związane ze społecznymi, gospodarczymi i kulturowymi konsekwencjami pandemii COVID-19. Naukowcy z UW zaangażowani w projekty reprezentują wydziały: Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji, Lingwistyki Stosowanej, Polonistyki, Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych oraz Ośrodka Kultury Francuskiej. Pełna lista zwycięskich inicjatyw dostępna jest na stronie UW:

🏠 www.uw.edu.pl/minigranty-idub-wyniki-pierwszej-edycji-konkursu

Kolejny konkurs na minigranty UW został ogłoszony 15 września. Wnioski będzie można składać do 5 listopada w ramach wszystkich czterech programów flagowych 4EU+.

4eu+

Sojusz 4EU+ tworzą europejskie uczelnie badawcze:

- Uniwersytet Warszawski,
- Uniwersytet Karola w Pradze,
- Uniwersytet w Heidelbergu,
- Uniwersytet Kopenhaski,
- Uniwersytet Sorboński,
- Uniwersytet w Mediolanie.

PLAN GLOBALNY

 Olga Laska

W kwietniu tego roku na podstawie danych zebranych z rankingów Times Higher Education University opublikowano listę stu najlepszych uniwersytetów pod względem dbania o równość płci. Nie ma na niej żadnej polskiej uczelni. 27 sierpnia UW, jako pierwsza szkoła wyższa w kraju, przyjął Plan Równości Płci.

 www.rownowazni.uw.edu.pl/plan-rownosci-plci-dla-uw

– Równość płci jest jednym z kluczowych wyzwań, przed którymi stoi dzisiejsze społeczeństwo. Na całym świecie przejawia się na wiele sposobów: w wysokości zarobków, możliwości zatrudnienia czy dostępie do edukacji – czytamy na stronie Times Higher Education University. Podczas opracowywania tego rankingu brano pod uwagę badania dotyczące płci prowadzone na danej uczelni, politykę w zakresie równości płci, zaangażowanie w procesy rekrutacji, awansowanie kobiet, odsetek studentek i pracowników czy dostęp do edukacji.

RÓWNOŚĆ ZA GRANICĄ

Pierwsze miejsce w rankingu zajmuje Uniwersytet La Trobe z Australii. Władze uczelni aktywnie angażują się w osiągnięcie równości płci we wszystkich dziedzinach życia akademickiego, w tym równej reprezentacji kobiet na wyższych stanowiskach kierowniczych.

Drugie miejsce zajęła również uczelnia australijska. Western Sydney University został wyróżniony przez australijską agencję federalną jako pracodawca, który dba o równouprawnienie płci. Ten tytuł uczelnia posiada już od 15 lat. Plan Równości Płci jest tam wdrażany od 2015 roku. Podjęto działania wspierające kobiety podczas rekrutacji czy awansu zawodowego, wprowadzono dodatkowe urlopy dla pracowników, którzy doświadczyli przemocy domowej.

Trzecie miejsce w rankingu zajęła Trinity College w Dublinie, gdzie od 2017 roku działa specjalne centrum zajmujące się polityką równości płci (Trinity Centre for Gender Equality and Leadership). Organizowane są prelekcje kobiet, które odniosły sukces zawodowy, stworzono specjalny program grantowy dla kobiet, a także warsztaty dla badaczek będących na początku swojej drogi zawodowej.

Wysoko w zestawieniu jest też najstarsza szkoła wyższa w Europie, Uniwersytet w Bolonii, który opracował Plan Równości

Płci po to, żeby wspierać kariery naukowe kobiet i zapobiegać utracie wartościowych pracowniczek. Uniwersytet planuje corocznie publikować dane dotyczące płci. Chce również otworzyć punkt pomocy dla studentów z grupy LGBTQ+.

Na liście najlepszych pod względem dbania o równość płci są też szkoły wyższe z pierwszej setki najlepszych uczelni na świecie: University of Sydney, King's College London, University of Toronto, University of British Columbia czy University of Manchester. Nie ma jednak ani jednej polskiej instytucji.

PLAN RÓWNOŚCI PŁCI DLA UW

Uniwersytet Warszawski jest pierwszą uczelnią w Polsce, która przyjęła Plan Równości Płci (Gender Equality Plan, GEP). Dokument powstał w wyniku analiz potrzeb społeczności uniwersyteckiej, konsultacji eksperckich i dobrych praktyk stosowanych w instytucjach zagranicznych. Wszedł w życie z końcem sierpnia tego roku.

– Jak wynika z przeprowadzonych badań i konsultacji, niektóre osoby na UW napotykały na swej drodze zarówno uprzedzenia, jak i różnego rodzaju instytucjonalne przeszkody sprawiające, że nie wszystkim udaje się w równym stopniu korzystać z możliwości rozwoju naukowego – mówi dr hab. Julia Kubisa, specjalistka ds. równouprawnienia na UW. – Bariery te przybierają często postać dyskryminacji ze względu na płeć, molestowania seksualnego oraz utrudnień w łączeniu pracy zawodowej z życiem rodzinnym. Tego rodzaju przeszkody sprawiają, że kariery naukowe, w szczególności kobiet, ulegają spowolnieniu, a część z nich może tracić zainteresowanie dalszym rozwojem naukowym. Bariery w łączeniu pracy z życiem rodzinnym zniechęcają również ojców starających się angażować w obie sfery życia, zawodową i rodzinną – wyjaśnia.

CELE PLANU RÓWNOŚCI PŁCI DLA UW

1. Zwiększanie świadomości wagi zagadnień równościowych oraz wzmocnienie pozytywnych postaw wobec różnorodności.
2. Wspomaganie rozwoju karier naukowych kobiet.
3. Zwiększenie równowagi płci w rekrutacji pracowniczek i pracowników oraz w szkołach doktorskich.
4. Ułatwienie łączenia pracy z życiem rodzinnym.
5. Zwiększenie zrównoważonej reprezentacji płci w: przewodniczeniu w komisjach wydziałowych, uczelnianych, w kadrze zarządczej, w zespołach eksperckich i recenzentkach oraz przewodniczeniu wydarzeniom naukowym i popularyzatorskim.

Plan Równości Płci obejmuje 20 działań, m.in. uruchomienie programu badawczo-rozwojowego dla młodych badaczek i dydaktyczek, powstanie grup networkingowych, organizacja wykładów dotyczących karier kobiet, stworzenie Kodeksu Etycznego UW, wprowadzenie Procedury Antydyskryminacyjnej (została wprowadzona pod koniec sierpnia), zwiększenie punktów żłobkowych i przedszkolnych, umożliwienie elastycznych form i godzin pracy. – Działania te mają na celu przeciwdziałanie stereotypowemu przypisywaniu płci do dziedzin nauki, tak aby wzmacniać naukową pozycję naszej uczelni i usuwać przeszkody w indywidualnym rozwoju osób pracujących i studiujących na UW – mówi dr hab. Julia Kubisa.

Plan zakłada również prowadzenie działań na rzecz zrównoważonej płciowo rekrutacji pracowników i pracowniczek w szkołach doktorskich, a także pozyskiwanie talentów z uwzględnieniem niedostatecznej reprezentacji płci w poszczególnych dziedzinach nauki.

Nie chodzi jednak o wpływ na sam proces rekrutacji, ale o docieranie z informacją o wakacie do większej grupy potencjalnych kandydatek i kandydatów. – W przypadku osób o identycznych kwalifikacjach zwraca się uwagę na różne kwestie, m.in. na to, czy dana osoba będzie pasować do zespołu. Zachęcamy, by w tym myśleniu brać również pod uwagę kryterium różnorodności. Nie jest to ani nakaz, ani zakaz, tylko zachęta – tłumaczy specjalistka ds. równouprawnienia na UW.

Większa różnorodność zespołów przyczyniać się może do lepszego i efektywniejszego rozwoju naukowego.

DR HAB. JULIA KUBISA

ZAJĘCIA W SEMESTRZE ZIMOWYM

7 września prof. Alojzy Z. Nowak, rektor UW, podpisał zarządzenie w sprawie organizacji kształcenia w semestrze zimowym roku akademickiego 2020/2021.

Dydaktyka będzie prowadzona w trybie zdalnym. Jeżeli zajęcia, ze względu na swoją specyfikę, wymagają bezpośredniego kontaktu prowadzącego ze studentami, będą mogły się

odbywać stacjonarnie, z zachowaniem wymogów sanitarnych. „W szczególności dotyczy to zajęć o charakterze laboratoryjnym, terenowym lub integrującym studentów pierwszego roku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich oraz studenckich praktyk zawodowych” – czytamy w zarządzeniu.

Zdalnie mają odbywać się egzaminy i zalicze-

nia kończące zajęcia, egzaminy dyplomowe, a nawet, gdy to możliwe, zajęcia z wychowania fizycznego.

Zajęcia ogólnouniwersyteckie oraz lektoraty języków obcych nowożytnych będą prowadzone wyłącznie w trybie zdalnym.

NOWI DZIEKANI I DYREKTORZY

3 września, podczas uroczystości w Sali Złotej, prof. Alojzy Z. Nowak, rektor UW, wręczył akty powołania prorektorom: prof. Samborowi Gruczy, prorektorowi ds. współpracy i spraw pracowniczych, prof. Ewie Krogulec, prorektor ds. rozwoju, prof. Zygmuntoowi Lalakowi, prorektorowi ds. badań oraz prof. Sławomirowi Żółtkowi, prorektorowi ds. studentów i jakości kształcenia.

Akty powołania odebrali również dziekani wydziałów oraz dyrektorzy jednostek:

- dr hab. Bartosz Kontny, prof. ucz., dziekan Wydziału Archeologii,
- dr hab. Robert Sucharski, prof. ucz., dziekan Wydziału „Artes Liberales”,
- prof. dr hab. Krzysztof Spalik, dziekan Wydziału Biologii,
- prof. dr hab. Andrzej Kudelski, dziekan Wydziału Chemii,
- prof. dr hab. Janusz Adamowski, dziekan Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii,
- prof. dr hab. Paweł Łuków, dziekan Wydziału Filozofii,
- prof. dr hab. Dariusz Wasik, dziekan Wydziału Fizyki,
- prof. dr hab. Maciej Jędrusik, dziekan Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych,
- dr hab. Ewa Falkowska, prof. ucz., dziekan Wydziału Geologii,
- dr hab. Łukasz Niesiołowski-Spanò, dziekan Wydziału Historii,
- dr hab. Magdalena Olpińska-Szkiełko, prof. ucz., dziekan Wydziału Lingwistyki Stosowanej,
- prof. dr hab. Paweł Strzelecki, dziekan Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki,
- dr hab. Gabriela Grotkowska, prof. ucz., dziekan Wydziału Nauk Ekonomicznych,
- dr hab. Małgorzata Karpińska, prof. ucz., dziekan Wydziału Nauk o Kulturze i Sztuce,
- dr hab. Daniel Przastek, dziekan Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych,
- dr hab. Robert Małecki, prof. ucz., dziekan Wydziału Neofilologii,
- prof. dr hab. Piotr Taracha, dziekan Wydziału Orientalistycznego,
- dr hab. Rafał Godoń, prof. ucz., dziekan Wydziału Pedagogicznego,
- prof. dr hab. Zbigniew Greń, dziekan Wydziału Polonistyki,
- prof. dr hab. Tomasz Giaro, dziekan Wydziału Prawa i Administracji,
- dr hab. Kamil Imbir, prof. ucz., dziekan Wydziału Psychologii,
- prof. dr hab. Anna Giza-Poleszczuk, dziekan Wydziału Socjologii,
- dr hab. Aneta Gawkowska, dziekan Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji,
- prof. dr hab. Grzegorz Karasiewicz, dziekan Wydziału Zarządzania,
- dr Danuta Romaniuk, dyrektor Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej,
- dr hab. Kamil Zajączkowski, dyrektor Centrum Europejskiego,
- dr hab. Tomasz Basiuk, prof. ucz., dyrektor Instytutu Ameryk i Europy.

DZIĘKUJEMY!

– To była dla nas niesamowita przygoda. Staliśmy na mostku kapitańskim instytucji niezwykle różnorodnej, bardzo złożonej i wspaniałej. O tym, jak bardzo ona jest złożona, osoby pracujące w administracji wiedzą chyba najlepiej. To instytucja, którą w biegu utrzymują setki osób. Wszystkim Wam bardzo serdecznie dziękujemy – powiedział prof. Marcin Pałys, rektor UW w latach 2012–2020, podczas pożegnania spotkania z pracownikami administracji ogólnouczelnianej. Odbędzie się ono 25 sierpnia, w formie

zdalnej. W geście wdzięczności za ośmioletnie kierowanie Uniwersytetem pracownicy administracji przygotowali krótki film wideo z podziękowaniami dla kończącego kadencję zespołu rektorskiego. Nagranie zostało zaprezentowane rektorom podczas spotkania, wszyscy otrzymali je także na pamiątkę. – Dzięki codziennym kontaktom z pracownikami uniwersyteckiej administracji poznaliśmy wiele wspaniałych, ambitnych, mądrych osób, chcących pracować dla dobra uczelni – powiedział rektor Pałys

podczas spotkania. Wziął w nim udział wszyscy członkowie ustępującego zespołu rektorskiego: dr hab. Jolanta Choińska-Mika, prof. ucz., prorektor ds. studentów i jakości kształcenia w latach 2016–2020, dr hab. Maciej Duszczyk, prof. ucz., prorektor ds. naukowych w latach 2016–2020, prof. dr hab. Andrzej Tarlecki, prorektor ds. kadrowych i polityki finansowej w latach 2016–2020, prof. dr hab. Anna Giza-Poleszczuk, prorektor ds. rozwoju w latach 2012–2019.

WSTĘPNE WYNIKI REKRUTACJI

24 sierpnia ogłoszone zostały wyniki rekrutacji na studia stacjonarne I stopnia i jednolite magisterskie na UW. W systemie Internetowej Rekrutacji Kandydatów zapisało się ponad 27 tys. osób, które dokonały łącznie blisko 45 tys. rejestracji. Są to dane cząstkowe dotyczące jedynie rekrutacji na studia I stopnia i jednolite magisterskie. Pełne informacje o liczbie zapisów na studia poznamy w październiku.

Wśród najchętniej wybieranych kierunków znajdują się: ekonomia; finanse i rachunkowość; informatyka i ekonometria – 3,3 tys. zarejestrowanych osób, zarządzanie – 2,5 tys., psychologia (Psychology) – 2,4 tys., zarządzanie finansami i rachunkowość – 1,9 tys., prawo – 1,9 tys.

5 września ruszyła druga tura rekrutacji – na kierunki z wolnymi miejscami. Rejestracja w systemie IRK zakończyła się 1 października.

Najwięcej kandydatów na jedno miejsce było na kierunkach:

- » orientalistyka – koreanistyka: 24;
- » orientalistyka – japonistyka: 23;
- » energetyka i chemia jądrowa: 12;
- » psychologia (Psychology): 12;
- » filologia angielska (English Studies): 12.

STYPENDIA DLA STUDENTEK WMIM

W sierpniu Uniwersytet Warszawski i będąca światowym liderem w badaniach nad sztuczną inteligencją firma DeepMind podpisały umowę o współpracy, w ramach której DeepMind sfinansuje dwa stypendia dla studentek Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki.

Sztuczna inteligencja (SI, ang. *Artificial Intelligence*) jest działem informatyki inspirowanym

przez badania nad ludzkim umysłem. Używa się jej przy automatycznym tłumaczeniu tekstu, rozpoznawaniu obrazu. Osiąga lepsze niż człowiek wyniki w grach planszowych, takich jak go i szachy.

Program stypendialny DeepMind umożliwi utalentowanym osobom – z grup niedostatecznie reprezentowanych w obszarze SI, w tym

kobietom – rozpoczęcie studiów na czołowych uczelniach oraz zapewnić opiekę naukową.

Dzięki podpisanej umowie między UW a DeepMind w roku akademickim 2020/2021 zostaną przyznane dwa stypendia, które pokryją koszty studiów magisterskich na kierunku informatyka na Wydziale Matematyki, Informatyki i Mechaniki UW. Otrzymają je kobiety.

KLIMATYCZNA EDUKACJA

Uniwersytet Warszawski podejmuje inicjatywę na rzecz klimatu i środowiska. Od początku roku akademickiego 2019/2020 na uczelni działa zespół „Uniwersytet Warszawski dla klimatu”. W semestrze letnim odbywały się zajęcia e-learningowe „Klimatyczne ABC”.

28 sierpnia Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia podjęła uchwałę w sprawie propozycji dotyczących edukacji poświęconej zmianom klimatycznym. Czytamy w niej m.in.: „URK

dostrzega pilną potrzebę powszechnej edukacji na temat zmian klimatu i kryzysu klimatycznego. URK stoi na stanowisku, że niezbędne jest poszerzenie oferty dydaktycznej Uniwersytetu Warszawskiego pozwalającej na zdobycie pogłębionej wiedzy w tym zakresie. URK sygnalizuje potrzebę jak najszybszego przygotowania i zaoferowania społeczności Uniwersytetu Warszawskiego, w szczególności studentom i doktorantom, zajęć na temat zmian klimatycznych”.

Na razie zostanie otwarty kurs e-learningowy na Wydziale Fizyki „Podstawy wiedzy o zmianie klimatu” przeznaczony dla doktorantów. Otwarcie kolejnych zajęć jest planowane w przyszłości w ramach zajęć ogólnouniwersyteckich dla doktorantów w Programie ZIP.

Więcej o „UW dla klimatu” można przeczytać na stronie:

www.uw.edu.pl/universytet/uw-dla-klimatu

UCHWAŁA RADY WPiA WS. PARKÓW NARODOWYCH

Rada Wydziału Prawa i Administracji UW oceniła negatywnie istniejący stan prawny dotyczący możliwości tworzenia oraz powiększania parków narodowych w Polsce. W przyjętej 7 września uchwale apeluje o pilne podjęcie prac nad zmianą systemu ochrony przyrody przez wprowadzenie zgodnych z Konstytucją RP rozwiązań umożliwiających skuteczne tworzenie nowych i powiększanie istniejących parków narodowych w Polsce, z poszanowaniem udziału samorządu terytorialnego.

Podjęcie tego tematu przez Radę WPiA związane jest z prowadzeniem w Sejmie prac legislacyjnych nad nowelizacją ustawy o ochronie przyrody. Pełna treść uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji znajduje się na stronie wydziału: www.wpia.uw.edu.pl/pl/samodzielne-pracownie/zespol-badawczy-ds-prawa-ochrony-srodowiska-i-bioroznorodnosci.

Przyjęta uchwała jest pierwszym tego typu dokumentem Rady WPiA UW w sprawach doty-

czących ochrony przyrody. Od lutego 2020 roku na wydziale działa zespół badawczy ds. prawa ochrony środowiska i bioróżnorodności, do którego zadań należy m.in. przegląd istniejących regulacji prawnych i proponowanie zmian prawnych służących ochronie przyrody, a także rozwiązań proekologicznych na wydziale oraz na uczelni. W roku akademickim 2020/2021 zespół planuje organizację cyklu spotkań na temat ochrony środowiska i działań na rzecz ekologii.

PROF. MARCIN PAŁYS DOKTOREM HONORIS CAUSA

Senat Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka jednogłośnie podjął decyzję o nadaniu tytułu doktora honoris causa prof. Marcinowi Pałysowi, byłemu rektorowi UW. O nadanie tytułu wniosłowski Wydział Nauk o Ziemi ukraińskiej uczelni.

– W ciągu ostatnich lat pan rektor podjął duży wysiłek w celu realizowania jednego z najważniejszych strategicznych projektów, nie tylko w relacjach Uniwersytetów Warszawskiego i Przykarpackiego, ale również w relacjach Polski z Ukrainą, m.in. odnowienia byłego Obserwatorium UW na górze Pop Iwan, które będzie

nie tylko potężnym naukowym ośrodkiem, ale jednocześnie symbolem bratnich więzi Ukraińców i Polaków – powiedział prof. Igor Cependa, rektor Przykarpackiego Uniwersytetu. Uczelnie wspólnie realizują m.in. projekt budowy stacji ratownictwa górskiego na szczycie Popa.

W HOŁDZIE BOHATEROM

1 sierpnia obchodziliśmy 76. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Społeczność akademicka UW wraz z kombatanami i warszawiakami, jak co roku, upamiętniła ten dzień podczas uroczystości na kampusie przy Krakowskim Przedmieściu. O godz. 12.00 pod tablicą poświęconą Grupie Bojowej AK „Krybar” przy bramie głównej złożyli kwiaty m.in. kończący urzędowanie rektor prof. Marcin Pałys oraz rozpoczynający swą kadencję rektor UW prof. Alojzy Z. Nowak.

W uroczystości wzięli udział przedstawiciele środowiska żołnierzy AK z Grupy Bojowej „Krybar”, w tym prof. Jerzy Gaździcki ps. „Gołąb”. Podczas tegorocznych obchodów po raz pierwszy zabrakło Wiesława Gniazdowskiego ps. „Wiesiek” oraz prof. Janusza Paszyńskiego ps. „Machnicki”, którzy co roku opowiadali o bohaterstwie powstańców walczących na terenie Powiśla.

Obchody 76. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego przy bramie głównej UW. Na zdjęciu, od lewej: Halina Koseska ps. „Ala” z III Zgrupowania Konrad, Grupa Bojowa AK „Krybar”, Teresa Gniazdowska. Fot. D. Miśko.

DOKTORAT W 180 SEKUND

Julia Łukasiak i Aleksandra Burdziej to doktorantki Uniwersytetu Warszawskiego, które zdobyły dwa pierwsze miejsca w tegorocznej polskiej edycji konkursu „Ma thèse en 180 secondes”. Zadaniem uczestników było przedstawienie założeń i tematu swojej pracy naukowej w języku francuskim – tak, by prezentacja nie trwała dłużej niż trzy minuty.

Julia Łukasiak z Instytutu Romanistyki (opiekun naukowy: dr hab. Judyta Zbierska-Mościcka)

zajął I miejsce, w nagrodę otrzymując miesięczne stypendium na pobyt naukowy we Francji, oferowane przez Ambasadę Francji.

II miejsce zajęła Aleksandra Burdziej z Instytutu Biochemii (opiekun naukowy: prof. Anna Szakiel), która otrzymała voucher Amazon o wartości 200 euro, oferowany przez Polską Akademię Nauk. Ze względu na nadzwyczajne okoliczności spowodowane pandemią tegoroczna polska edycja odbyła się w trybie online. W konkursie wzięło udział

dziewięcioro uczestników. Ich prezentacje w formie nagrań wideo były oceniane przez jury złożone m.in. z przedstawicieli ambasad Królestwa Belgii i Francji w Polsce, Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej czy Polskiej Akademii Nauk. Swoją głos mogła oddać również publiczność.

Konkurs „Ma thèse en 180 secondes” organizowany jest od 2012 roku. Obecnie odbywa się w ponad 30 krajach. Polska edycja miała miejsce po raz drugi.

WARZYWNIAK W OGRODZIE BOTANICZNYM

Kapusta głowiasta, jarmuż, por, burak liściowy, majeranek czy marchew zwyczajna. Łącznie 26 gatunków różnych ziół i warzyw zdobi w tym roku dywan w Ogrodzie Botanicznym UW.

Projekt dywanu powstał w grudniu ubiegłego roku. Hodowla rozpoczęła się w styczniu. Najpierw w szklarniach ogrodnicy wysiali nasiona. Sadzonki przenieśli do gruntu pod koniec maja. W lipcu mogli już rozpocząć zbiory. Pierwsza obrodziła sałata.

Dywan w Ogrodzie Botanicznym UW to tradycja, która ma już ponad 150 lat. Kwietnik dywanowy obsadzany był do tej pory roślinami o niskim pokroju, wyrównanym wzroście, kolorowych liściach – takich, które znoszą częste przycinanie. Zwykle były to begonie, irezyny, krąglatki czy heliotropy. Po raz pierwszy zamiast kwiatów posadzono zioła i warzywa. Oprócz tak popularnych jak marchewka, pietruszka czy bazylija, w warzywnym dywanie były też kocanki

^ Dywan warzywny w Ogrodzie Botanicznym UW. Fot. I. Kuzyszyn.

włoskie, kosmos podwójnie pierzasty, hyzop lekarski czy laur szlachetny.

– Wzór dywanu i projekt autorstwa Diany Złochewskiej sprawia, że nie był to zwykły zagon

z warzywami i ziołami, tylko niezwykle ozdobny kolorowy kwietnik, który w dodatku można jeść – mówi Dorota Szubierajska, kurator działu roślin ozdobnych i rosarium Ogrodu Botanicznego UW.

Koncert Amici Canentes w UMFC,
13.04.2018 r. Fot. P. Mohawcore.

20 LAT ŚPIEWANIA

Ich muzyczna przygoda rozpoczęła się w czasach studenckich w Chórze Akademickim UW. Po przeszło 20 latach śpiewacy postanowili znów razem koncertować. W 2000 roku założyli Towarzystwo Przyjaciół Chóru UW, a rok później nowy chór Amici Canentes.

Towarzystwo utrwaliło na płytach historyczne nagrania Chóru Uniwersyteckiego, odnalezione w archiwum Polskiego Radia i Akademii Muzycznej, po czym przekazało je do Muzeum UW. Opracowało też monografię pt. *Gaudeamus. 80 lat Chóru Akademickiego Uniwersytetu Warszawskiego* oraz *Kronikę Towarzystwa Przyjaciół*

Chóru UW (2000–2020). W chórze śpiewa 30 osób, wykonali razem 150 koncertów w kraju i za granicą, m.in. w Szwecji, na Węgrzech i Litwie.

Podczas Międzynarodowego Festiwalu Varsovia Cantat w 2019 roku chór zdobył III nagrodę. Od września 2015 roku chórem dyrygują: Ilina Sawicka i Jerzy Sawicki. Urodzinowe Spotkanie Śpiewających Przyjaciół odbyło się, z powodu pandemii, w formie wirtualnej. Zaśpiewano jubileuszowy „Vivat!”, „Breve regnum” i kilka wiosennych madrygałów z repertuaru zespołu.

ZMIANA NA STANOWISKU RZECZNIKA

Anna Korzekwa-Józefowicz kończy pracę jako rzeczniczka Uniwersytetu i kierowniczka Biura Prasowego UW. Rezygnację z funkcji złożyła 28 sierpnia. Ostatni raz w roli rzeczniczki wystąpiła 25 września. Anna Korzekwa-Józefowicz pełniła tę funkcję przez ponad 13 lat, była też m.in. redaktorką pisma uczelni „UW”.

W najbliższych dniach rozstrzygnie się, kto ją zastąpi w roli rzecznika.

^ Pałac Staszica, ok. 1916 roku. Fotografia jest częścią wystawy pt. „Codziennosc Warszawy 1915–1918. Szklane negatywy ze zbiorów Pracowni Historycznej Tchorek-Bentall”.

Źródło: www.muzeum.uw.edu.pl/palac-staszica-ok-1916/.

WARSZAWA ZE STARYCH FOTOGRAFII

Od 8 czerwca do 30 października na stronie Muzeum UW można oglądać niepublikowane wcześniej kadry Warszawy z czasów I wojny światowej.

23 szklane negatywy z okresu I wojny światowej przechowywane były w Pracowni Historycznej Tchorek-Bentall. Nie wiadomo, kto i kiedy je wykonał. Pokazują życie codzienne Warszawy pod okupacją niemiecką. Co tydzień publikowane jest jedno zdjęcie. Jako pierwszy pokazano Pałac Staszica z ok. 1916 roku.

Wystawę „Codziennosc Warszawy 1915–1918. Szklane negatywy ze zbiorów Pracowni Historycznej Tchorek-Bentall” można zwiedzać za pomocą wirtualnego kampusu Uniwersytetu Warszawskiego, który dostępny jest na stronie Muzeum UW:

<https://muzeum.uw.edu.pl>

BADACZE AFILIOWANI

W lipcu czworo naukowców otrzymało status badacza lub profesora afiliowanego przy Uniwersytecie Warszawskim:

dr Bogumił Jakubiak – badacz afiliowany na okres od 1 września 2020 do 31 stycznia 2021 roku;

dr Franciszek Rakowski – badacz afiliowany na okres od 1 września 2020 do 30 czerwca 2022 roku;

dr hab. Witold Rudnicki (Uniwersytet w Białymstoku) – profesor afiliowany na okres od 1 czerwca 2020 do 30 czerwca 2022 roku;

Jarred Warren (Uniwersytet Nowojorski) – badacz afiliowany na okres od 1 września 2020 do 31 stycznia 2021 roku.

działa w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej. W październiku zespół uruchomił swoją stronę internetową, gdzie gromadzone będą informacje na temat dzieci i pandemii COVID-19.

Istotną częścią strony będzie „Dziecięce archiwum pandemii”. To zbierane podczas trwania lockdownu prace dzieci. Będą tam nie tylko rysunki, ale też zdjęcia np. wielkanocnych pisanek w maseczkach czy instalacji z klocków lego przedstawiających dzieci walczące z wirusem. Badaczki zbierały prace już w marcu, niedługo po zamknięciu szkół. – Chciałyśmy wiedzieć, co dzieci myślą i czują, a ponieważ nie można się było spotykać, poprosiłyśmy, żeby nam to pokazały – wyjaśnia Maria Reimann.

Na stronie gromadzone również będą dostępne w internecie teksty, podcasty czy wywiady, dotyczące sytuacji dzieci i młodzieży podczas pandemii, a także autorskie rozmowy z aktywistami i ekspertami oraz artykuły naukowe przygotowane przez badaczki z zespołu.

www.mlodziipandemia.uw.edu.pl

KSIĄŻKA O PARTYCYPACJI

Od czego zależy jest aktywizm młodych? Czy tak naprawdę czujemy satysfakcję z demokracji? Dlaczego młodzież często rezygnuje z prawa wyborczego? Odpowiedzi na te pytania starali się znaleźć autorzy monografii *Oblicza partycypacji obywatelskiej młodzieży* pod redakcją naukową Krystyny Gomółki i Izabeli Borucińskiej. Książka to efekt współpracy naukowców i studentów Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW z Politechniką Gdańską w projekcie *South Baltic Youth Core Groups Network*. Publikacja zawiera dziesięć artykułów dotyczących partycypacji młodych ludzi w życiu społecznym i publicznym, ich wyborów oraz motywacji. Pozwala poznać perspektywę polską, litewską oraz szwedzką.

Książkę w formacie PDF można pobrać bezpłatnie ze strony:

www.zie.pg.edu.pl

MŁODZI I PANDEMIA

– W badaniach nad dzieciństwem mówi się, że dzieci to największa mniejszość. Chociaż jest ich bardzo dużo – ich głos jest rzadko słyszany – mówi Maria Reimann z Interdyscyplinarnego Zespołu Badań nad Dzieciństwem UW, który

NOMINACJE PROFESORSKIE

SENAT UW NA (ZDALNYM) POSIEDZENIU 24 CZERWCA 2020 ROKU

POPARŁ WNIOSKI O:

nadanie tytułu profesora:

dr. hab. Bartoszowi Klinowi, prof. ucz. z Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki,

dr. hab. Katarzynie Pietruskiej-Pałubie, prof. ucz. z Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki,

dr. hab. Marcinowi Porębie, prof. ucz. z Wydziału Filozofii i Socjologii,

dr. hab. Markowi Potemskiemu, prof. wiz. z Wydziału Fizyki,

dr. hab. Piotrowi Sułkowskiemu, prof. ucz. z Wydziału Fizyki.

SENAT UW NA (ZDALNYM) POSIEDZENIU 24 CZERWCA 2020 ROKU POZYTYWNIIE ZAOPINIOWAŁ WNIOSKI W SPRAWIE ZATRUDNIENIA:

na stanowisku profesora uczelni:

dr. hab. Agnieszki Bieńczyk-Missali z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych,

dr. hab. Michała Brzezińskiego z Wydziału Nauk Ekonomicznych,

dr. hab. Wojciecha Brzozowskiego z Wydziału Prawa i Administracji,

dr. hab. Macieja Dłużewskiego z Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych,

dr. hab. Macieja Duszczyka z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych,

dr. hab. Jana Fałkowskiego z Wydziału Nauk Ekonomicznych,

dr. hab. Aleksandry Gasztold z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych,

dr. hab. Marka Giergiczego z Wydziału Nauk Ekonomicznych,

dr. hab. Michała Głowackiego z Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii,

dr. hab. Macieja Góreckiego z Wydziału Psychologii,

dr. hab. Agaty Górny z Wydziału Nauk Ekonomicznych,

dr. hab. Dominika Grona z Wydziału Chemii,

dr. hab. Gabrieli Grotkowskiej z Wydziału Nauk Ekonomicznych,

dr. hab. Patrycji Grzebyk z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych,

dr. hab. Aleksandry Grzymały-Kazłowskiej z Wydziału Filozofii i Socjologii,

dr. hab. Anny Horolets z Wydziału Historycznego,

dr. hab. Marzeny Jankowskiej-Anyski z Wydziału Chemii,

dr. hab. Tomasza Jeża z Wydziału Historycznego,

dr. hab. Anny Kiersztyn z Wydziału Filozofii i Socjologii,

dr. hab. Agnieszki Kościarskiej z Wydziału Historycznego,

dr. hab. Sylwii Kulczyk z Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych,

dr. hab. Anny Kurowskiej z Wydziału Nauk Politycznych

i Studiów Międzynarodowych,

dr. hab. Marty Lackowskiej z Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych,

dr. hab. Piotra Laskowskiego z Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji,

dr. hab. Marka Madeja z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych,

dr. hab. Piotra Majewskiego z Wydziału Historycznego,

dr. hab. Sławomira Mandesa z Wydziału Filozofii i Socjologii,

dr. hab. Anny Matysiak z Wydziału Nauk Ekonomicznych,

dr. hab. Adama Niewiadomskiego z Wydziału Prawa i Administracji,

dr. hab. Jacka Pasiecznego z Wydziału Zarządzania,

dr. hab. Magdaleny Radkowskiej-Walkowicz z Wydziału Historycznego,

dr. hab. Moniki Rekowskiej z Wydziału Historycznego,

dr. hab. Katarzyny Śledziewskiej z Wydziału Nauk Ekonomicznych,

dr. hab. Andrzeja Szeptyckiego z Wydziału Nauk Politycznych

i Studiów Międzynarodowych,

dr. hab. Katarzyny Szmigiel-Rawskiej z Wydziału Geografii

i Studiów Regionalnych,

dr. hab. Adama Szymańskiego z Wydziału Nauk Politycznych

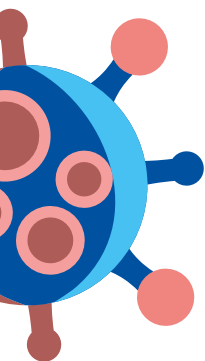
i Studiów Międzynarodowych,

dr. hab. Renaty Włoch z Wydziału Filozofii i Socjologii,

dr. hab. Marcina Zycha z Wydziału Biologii.

PANDEMIA OKIEM PSYCHOLOGA

Od kilku miesięcy naukowcy z Uniwersytetu Warszawskiego badają wpływ COVID-19 na różne aspekty życia, w tym zdrowie psychiczne i samopoczucie Polaków. W ramach ankiet internetowych analizowane są także doświadczenia członków społeczności Uniwersytetu. Wiele z realizowanych badań prowadzonych jest na Wydziale Psychologii UW. Ich wyniki umożliwią opracowanie terapii psychologicznych, a także różnych form wsparcia w radzeniu sobie z wyzwaniami spowodowanymi pandemią.

„Zdrowie psychiczne w czasie pandemii COVID-19”:

75% osób biorących udział w badaniu oceniło epidemię jako stresujące wydarzenie. Rozprzestrzenianie się koronawirusa było najczęściej wskazywanym czynnikiem wywołującym stres. 66,3% ankietowanych zadeklarowało, że pracuje zdalnie. Sytuacja zawodowa okazała się być głównym znaczącym stresorem towarzyszącym pandemii.

„Uwarunkowania objawów depresji i lęku uogólnionego u dorosłych Polaków w trakcie epidemii COVID-19”:

najwyższy poziom objawów depresji i lęku zaobserwowano wśród osób w wieku od 18. do 24. roku życia (znacznie wyższy niż w pozostałych grupach wiekowych). Dodatkowo podwyższony poziom tego rodzaju objawów występował m.in. u osób przebywających w kwarantannie lub izolacji oraz u osób, które straciły pracę lub ciągłość wynagrodzenia w wyniku epidemii.

 Więcej: www.psych.uw.edu.pl

W czasie rozprzestrzeniania się choroby COVID-19 wiele osób może odczuwać niepokój, poczucie osamotnienia czy stres związany z codziennym funkcjonowaniem. Biorąc pod uwagę skalę tego zjawiska, badacze z Uniwersytetu Warszawskiego rozpoczęli projekty naukowe, których celem jest poznanie wpływu epidemii na zdrowie psychiczne oraz przeciwdziałanie jego negatywnym skutkom.

Na Wydziale Psychologii UW powstała specjalna grupa badawcza poświęcona tematyce COVID-19, *Psychological Aspects of the Epidemic – Research Alliance*. Integruje ona naukowców z różnych dziedzin psychologii, którzy analizują konsekwencje pandemii w Polsce i na świecie. Badania prowadzone w ramach tej grupy dotyczą różnych obszarów zdrowia psychicznego, w tym m.in.: jakości życia, funkcjonowania neuropsychologicznego, doświadczania emocji czy kształtowania się postaw.

Naukowcy z Wydziału Psychologii przeprowadzili m.in. badania dotyczące trudności adaptacyjnych spowodowanych pandemią. Zespół naukowców kierowany przez dr hab. Małgorzatę Dragan na przełomie marca i kwietnia zrealizował ankietę wśród blisko 1 400 osób. Jej celem była analiza występowania zaburzenia adaptacyjnego i innych zaburzeń emocjonalnych w związku z SARS-CoV-2. Z kolei naukowcy pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Gambin badali wpływ pandemii na odczuwanie depresji i lęku. Badanie zostało przeprowadzone w pierwszej połowie maja, w ramach panelu internetowego, w którym wzięło udział 1 179 dorosłych Polaków*.

Wyniki realizowanych przez naukowców z UW badań umożliwią opracowanie terapii psychologicznych lub rekomendacji dla środowiska medycznego. – Przeprowadzone przez nas badanie pozwoliło na wskazanie grup ryzyka, którym powinno się poświęcić szczególną uwagę, m.in. osobom we wczesnej dorosłości oraz tym, które przebywały w kwarantannie lub straciły pracę. Ważne jest, żeby zaoferować i umożliwić tym osobom skorzystanie z pomocy psychologicznej oraz wsparcie w radzeniu sobie ze zmianami, a także wyzwaniami związanymi z epidemią –

podkreśla dr hab. Małgorzata Gambin, kierownik badania oraz koordynatorka grupy *Psychological Aspects of the Epidemic – Research Alliance*.

BADANIA NEUROPSYCHOLOGICZNE

Część badań prowadzonych przez naukowców z UW dotyczy ogólnego samopoczucia psychofizycznego związanego z pandemią i możliwością potencjalnego zakażenia się koronawirusem. Inne poruszają problemy związane z rzeczywistym zachorowaniem na COVID-19. Badania dotyczące tego drugiego obszaru prowadzi obecnie zespół pod kierunkiem prof. Emilii Łojek. W ramach projektu *NeuroCovid* naukowcy poznają neuropsychologiczne aspekty funkcjonowania w okresie pandemii.

– Większość pacjentów może z pewnością w pełni wrócić do zdrowia, ale część osób, które mają choroby współistniejące i przechodzą zakażenie ciężiej, może odczuwać negatywne konsekwencje neuropsychologiczne COVID-19. Korzystając z naszej wiedzy, chcemy pomóc tym osobom monitorować własny stan psychofizyczny przez pewien czas po chorobie, sygnalizować ewentualne problemy i wspierać w ramach konsultacji – mówi prof. Emilia Łojek z Wydziału Psychologii UW.

Badanie jest adresowane do pracowników i studentów UW. Mogą wziąć w nim udział osoby, które wykonały test na przeciwciała i znają już jego wynik; zarówno osoby, które mają wynik pozytywny (posiadają przeciwciała IgG i/lub IgM), jak i te, które uzyskały wynik negatywny (świadczący o braku przeciwciał). Badanie składa się z trzech etapów: ankiety internetowej, rozmowy telefonicznej oraz rozwiązywania zadań online. Więcej informacji o badaniu, o tym jak wziąć w nim udział, znajduje się na stronie: www.facebook.com/NeuroCovidUW.

PRACA I NAUKA W CZASACH KORONAWIRUSA

W czasie epidemii wiele osób może doświadczać stresu oraz trudności związanych z pracą i nauką przez internet. W lipcu Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych UW, we współpracy z badaczami z Wydziału Psychologii oraz Wydziału Polonistyki, przeprowadziło ankietę dotyczącą problemów lub korzyści wynikających z nauki zdalnej podczas

* Współautorami raportu są naukowcy z Instytutu Studiów Społecznych im. Profesora Roberta Zajonca UW oraz Instytutu Psychologii Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej i Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

pandemii, skierowaną do wszystkich studentów i doktorantów UW. Wzięło w niej udział niemal 2 200 osób. – Celem badania była analiza tego, w jaki sposób osoby ze specyficznymi trudnościami w nauce radziły sobie podczas epidemii, w porównaniu z osobami, które takich trudności nie doświadczają – mówi Iwona Nowakowska, koordynatorka ankiety.

Raport z badania zostanie opublikowany w najbliższych miesiącach. Dla osób mających trudności w czytaniu (np. dysleksję), testy na platformie Kampus z pytaniami zamkniętymi okazały się bardziej stresujące niż dla osób bez takich trudności. Osoby biorące udział w ankiecie wskazały również obszary, w których chciałyby otrzymać ze strony Uniwersytetu wsparcie. Uzyskane odpowiedzi posłużą do opracowania strategii wspierania studentów w ramach projektu realizowanego przez BON *Uniwersytet dla wszystkich* – *Level up*, współfinansowanego ze środków UE.

Perspektywę nauczycieli akademickich starali się poznać badacze z Centrum Pomocy Psychologicznej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Studenckiego Ośrodka Wsparcia i Adaptacji Uniwersytetu Jagiellońskiego. W ramach wspólnej inicjatywy uniwersyteckiej jednostki przeprowadziły w maju i czerwcu ankietę dotyczącą odczuwania stresu przez wykładowców w czasie pandemii i postrzegania przez nich problemów, jakich ich zdaniem doświadczają studenci.

W ankiecie wzięło udział łącznie ponad 700 nauczycieli akademickich z obu uczelni, którzy wskazali, że czuli się zestresowani prowadzeniem zajęć w trybie zdalnym (54% respondentów) lub odczuwali z tego powodu silny stres (17,4% odpowiedzi). Zdaniem wykładowców pandemia spowodowała, że studenci byli bardziej niż zwykle zestresowani (61,2% badanych), ale jednocześnie dobrze przystosowani do nietypowej sytuacji (69% wskazań).

ZDALNA EDUKACJA

Dr hab. Marlena Plebańska, dr Aleksandra Szyller i dr Małgorzata Sieńczewska z Wydziału Pedagogicznego UW przeprowadziły w czerwcu badanie, w którym wzięło udział prawie 3 tys. nauczycieli i ponad 1,2 tys. uczniów. Na podstawie wyników badania powstał raport *Edukacja zdalna w czasach COVID-19*, z którego wynika, że pomimo poczucia braku przygotowania, nauczyciele poradzi sobie z przeniesieniem lekcji do internetu, choć mają oni świadomość, że (przy zapewnieniu lepszej organizacji oraz wsparcia) zajęcia mogłyby być lepiej realizowane. Z nauką zdalną poradzi sobie także uczniowie. Wzrosła ich umiejętność samodzielnego uczenia się, ale oczekiwali by większej pomocy ze strony nauczycieli.

ROZMOWA Z PSYCHOLOGIEM

Odpowiedzi uzyskane w ankiecie zrealizowanej przez CPP UW we współpracy z ośrodkiem z UJ pomogą jej inicjatorom lepiej dostosować ofertę wsparcia psychologicznego.

Centrum Pomocy Psychologicznej jest punktem pierwszej pomocy psychologicznej dla społeczności UW. W okresie epidemii koronawirusa jednostka ta udziela bezpłatnych porad terapeutycznych online dla studentów i pracowników uczelni. CPP UW działa w trybie pracy zdalnej, ale pomoc świadczona przez Centrum odbywa się tak jak zazwyczaj – cały czas można skorzystać z doraźnej pomocy online w sytuacjach kryzysowych lub zapisać się na wcześniej wybrany termin.

– Nauka online, oprócz swoich zalet, niesie ze sobą też dodatkowe trudności i stres. Przed pandemią studenci, wyjeżdżając poza miejsce zamieszkania, spotykali się z problemem samotności i adaptacji do nowych warunków życia. Teraz mierzą się z tym, że zostają w domu, który nie zawsze postrzegają jako przyjazne miejsce. Chcemy pomóc tym osobom poradzić sobie z napięciem – mówi dr Szymon Chrzastowski, kierownik CPP.

Od połowy marca do połowy września w konsultacjach online prowadzonych przez psychoterapeutów Centrum Pomocy Psychologicznej UW wzięło udział prawie 370 osób.

Z pomocy CPP będzie można skorzystać także w kolejnym roku akademickim. Poza indywidualnymi konsultacjami z psychologiem zainteresowane osoby będą mogły także uczestniczyć w warsztatach psychoedukacyjnych online oraz skorzystać z grup wsparcia. Planowana jest także specjalna oferta dla doktorantów i pracowników UW.

Centrum Pomocy
Psychologicznej UW

WIRTUALNE WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE

Informacje dotyczące tego, jak skorzystać z wirtualnej pomocy udzielanej przez Centrum Pomocy Psychologicznej UW znajdują się na stronie internetowej jednostki. Pod tym adresem dostępne są także informacje o możliwości uzyskania wsparcia w innych placówkach w Warszawie.

 www.cpp.uw.edu.pl

 www.facebook.com/CPP.UW

SPOŁECZNE ASPEKTY EPIDEMII

Oprócz podejmowania tematów dotyczących zdrowia psychicznego i samopoczucia naukowcy z UW w ostatnich miesiącach prowadzili także badania dotyczące różnych społecznych aspektów rozprzestrzeniania się epidemii. Stan bezrobocia w czasie COVID-19 badali eksperci z Wydziału Nauk Ekonomicznych i Wydziału Zarządzania UW oraz ośrodka GRAPE i Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych w ramach projektu *DIAGNOZAplus*. Z kolei naukowcy z Wydziału Prawa i Administracji UW oraz Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego we współpracy z ARC Rynek i Opinia przeprowadzili badanie dotyczące społecznej akceptacji szczepień ochronnych w czasie epidemii. Informacje dotyczące ich wyników znajdują się na stronie www.uw.edu.pl/badanie-naukowcow-uw-i-wum-dotyczace-akceptacji-szczepien-przeciwko-covid-19.

JAWNIE SUBIEKTYWNE

z prof. Mirosławem Bańko o jego nowej książce, *Z historii antyleksykografii*, rozmawia Olga Laska

Są słowniki nazw własnych, skrzydlatych słów czy onomatopei. Gwarowe i języka minionych epok. Najbardziej popularne w Polsce to te ortograficzne i wyrazów obcych. Znaleźć je można niemal w każdym domu, ale nie czyta się ich zwykle dla przyjemności. Co innego, kiedy trafimy na antysłownik. Humorystyczny lub cyniczny, który przeczytać można jak awangardową powieść. Książkę o nich napisał właśnie prof. Mirosław Bańko.

Olga Laska: Napisał Pan, że „słownik jest po to, żeby w nim szukać, nie po to, żeby go czytać”. Są pewnie ludzie, którzy się z Panem nie zgodzą. Czytał Pan kiedyś słownik od deski do deski?

Mirosław Bańko: Czytałem, i to niejeden. Może nie zawsze dochodziłem do tej drugiej „deski”, ale czytałem hasła po kolei albo na wyrwyki. Tylko że to były nietypowe słowniki. Typowych słowników się nie czyta, chyba że ktoś jest recenzentem, korektorem albo redaktorem naukowym. Są też inne wyjątki, np. osoby przygotowujące się do dyktand konkursowych, w każdym razie ci najbardziej ambitni, czytają słownik ortograficzny PWN.

Dlaczego antysłowniki są „anty”? Mimo wszystko wiele je łączy ze zwykłymi słownikami. Choćby struktura. Czy antysłownik jest w słowniku?

Antysłownik nie jest zaprzeczeniem słownika, jest to słownik, w którym kryteria estetyczne i swoboda twórcza biorą górę nad funkcją informacyjną.

Słowa *antysłownik* chyba nie ma w żadnym polskim słowniku. Jest ono zresztą rzadko używane i nie miało dotychczas konkretnej treści. Siegnąłem po nie właśnie dlatego, że nie zostało jeszcze zajęte, brzmi intrygująco i nadaje się na określenie utworów, którymi się zajmę. Ich cechą definicyjną – prócz wykorzystania struktury słownika – jest programowy i ostentacyjny subiektywizm. Antysłowniki są „anty”, ponieważ umyślnie naruszają obowiązujący w leksykografii wymóg obiektywizmu. Pełny obiektywizm jest oczywiście nieosiągalny, ale autorzy słowników – tych prawdziwych, „normalnych” – przynajmniej się o niego starają. Natomiast antysłownikarze odrzucają wymóg obiektywizmu i dzięki temu mogą swobodnie wyrażać swoje poglądy, przekonywać czytelników do czegoś albo po prostu bawić ich treściami humorystycznymi.

„Anty” sprawia też, że jest ciekawiej. Według Pana antysłowniki można czytać dla przyjemności. Są gdzieś między leksykografią, beletrystyką a publicystyką.

Cała leksykografia sytuuje się gdzieś pomiędzy nauką i sztuką (sztuką w rozumieniu rzemiosła polegającego na tworzeniu rzeczy użytecznych). Dlatego powinowactwa leksykografii, publicystyki i literatury pięknej są silniejsze niż się wydaje. Kryteria estetyczne nie są obojętne w pracy nad słownikami, nie są też obojętne, moim zdaniem, w pracy naukowej. Na przykład udana definicja – w każdym słowniku, nie tylko w tych „anty” – powinna

być zwięzła i elegancka. Antysłownik nie jest zaprzeczeniem słownika, jest to słownik, w którym kryteria estetyczne i swoboda twórcza biorą górę nad funkcją informacyjną.

Jak dużo wydaje się antysłowników? Jaka jest ich popularność? Czy mogą być teraz bardziej potrzebne od zwykłych słowników?

Antysłowniki stanowiły zawsze twórczość niszową. Niektóre były popularne, miały po wiele wydań, np. „diabelski” słownik Bierce’a (w oryginale *The Devil’s Dictionary*), niedawno w całości przyswojony w polszczyźnie. Nie przypuszczam jednak, żeby antysłowniki kiedykolwiek stały się bardziej potrzebne od zwykłych słowników. Internet jest dla nich podatnym gruntem, wyrastają na nim jak grzyby po deszczu. Ale trzeba pamiętać, że antyleksykografia ma odległe źródła, w Polsce sięgające co najmniej XVII wieku, w niektórych krajach jeszcze starsze. W antysłownikach poważna leksykografia przegląda się jak w krzywym zwierciadle. Jest w nas chyba psychiczna potrzeba, aby znosić dystans, obalać autorytety, reagować śmiechem. I antysłowniki są wyrazem takiej potrzeby.

Książka bez bibliografii ma 153 strony, wydanie jest dość kieszonkowe. W spisie książek naliczyłam prawie 250 pozycji, w tym ponad 60 tych „anty”. Gdzie pisze się ich najwięcej? W swojej książce podaje Pan przykłady ze Stanów Zjednoczonych, z Anglii, Francji i Polski. Jak polscy autorzy wypadają na tym tle?

Liczba stron wynika z kalkulacji wydawniczej: stron jest tyle, na ile starczyło pieniędzy, format A5, a więc nie taki znów kieszonkowy (chyba że ktoś ma dużą kieszeń). Mimo dość skromnej objętości książka omawia najważniejsze przykłady antyleksykografii zagranicznej, w każdym razie najważniejsze z europejskiej perspektywy, oraz wszystkie uwzględnione w polskich bibliografiach leksykografii, a także inne, w bibliografiach nieobecne. Polscy autorzy, choć mniej znani – także w Polsce – od zagranicznych, nie mają się czego wstydzić. Ciekawe, że w ich utworach pojawiają się często te same motywy, tematy, nawet te same koncepty humorystyczne, co w antysłownikach zagranicznych. Świadczy to o istnieniu pewnej wspólnoty kulturowej, w której żyli autorzy. Często można ją określić jako wspólnotę śmiechu, z tym że śmiech bywa różny, czasem pogodny, czasem szyderczy, a czasem to śmiech przez łzy.

Podczas lektury bardzo spodobało mi się kilka hasel. Wypisywałam je na marginesie. Myślę, że mogą się przydać w wielu towarzyskich sytuacjach. Czy tak właśnie działał *Słownik komu-nałów* Gustawa Flauberta? Dawał gotowe hasła do rozmówek salonowych?

Jest w nas chyba psychiczna potrzeba, aby znosić dystans, obalać autorytety, reagować śmiechem. I antysłowniki są wyrazem takiej potrzeby.

Prof. Mirosław Bańko jest językoznawcą i leksykografem, pracuje w Instytucie Języka Polskiego UW.

Słownik komunałów Flauberta (w oryginale *Dictionnaire des idées reçues*) można uważać za parodię tzw. leksykonów konwersacyjnych, bardzo popularnych w XIX wieku. Jego wydźwięk jest, ogólnie biorąc, ironiczny. Gdy Flaubert w hasle *erekcja* notuje „Wyłącznie pomnika”, to pokpiwa sobie z pruderii tamtych czasów. Gdyby ktoś serio chciał w salonie literackim posługiwać się „mądrościami” ze słownika Flauberta, to wyszedłby na durnia. Ale Flaubert jedynie sportretował w przerysowany sposób tych durniów, których widział wokół siebie. To jest prawdziwy pech znaleźć się w towarzystwie pisarza o tak wyostrozonym zmyśle satyrycznym. Można niechcący odnaleźć swoją karykaturę w jakiejś powieści albo – jak się okazuje – nawet w słowniku.

Świetny jest *owies* opracowany przez Samuela Johnsona, *nudziarz* według Amrose’a Bierce’a, a także *zoom* Jerzego Bralczyka. Ma Pan swój ranking?

Jeśli chodzi o Johnsona, to bliższa jest mi napisana przez niego definicja *leksykografa*, której najważniejsza część w przekładzie na polski brzmi: „nieszkodliwy wół roboczy”. Tak się składa, że prawie dwadzieścia lat pracowałem zawodowo jako leksykograf i nie czuję żalu do Johnsona o tę definicję, przeciwnie, uważam, że jest w niej wiele prawdy. Ale każda rzecz ma różne oblicza, praca leksykografa też i słowo *leksykograf* można objaśnić różnie. Dlatego antyleksykografia może się rozwijać obok leksykografii. A co do rankingu... Zawsze miałem problem wyboru, trudno mi było ustalić rangę, kolejność. Chyba że według alfabetu.

Nie wszystkie hasła z tych słowników będą dla nas zrozumiałe. W jednym z nich jest taka adnotacja: „znaczenie słowa trzeba ustalić przed skorzystaniem z tego słownika”.

To jest żart, oko puszczane przez autora do czytelników. Faktycznie niezrozumiałe mogą być

definicje ze starszych antysłowników, dotyczące dawnych realiów albo aluzyjne wobec osób i wydarzeń dziś nieznanych. Bywa, że niezrozumiały jest koncept humorystyczny, bo poczucie humoru zmienia się z czasem i dawne dowcipy dziś już niekiedy nie śmieszą. Gorzej, gdy nie śmieszy mnie hasło we współczesnym antysłowniku. Zastanawiam się wtedy, czy wina jest po stronie autora, czy po mojej.

Teraz będzie pytanie banał. Ale zaraz po nim nieco lepsze. Skąd pomysł na książkę? Skąd pomysł na okładkę? Bo zdaje się, że obydwa Pańskie?

Książka ma odległe źródło w okolicznościowym artykule sprzed ponad dekady, podarowanym profesorowi Bralczykowi do księgi jubileuszowej. Po latach wróciłem do tej tematyki, przygotowując materiał do zajęć uniwersyteckich. Dydaktyka była zawsze dla mnie inspiracją do pracy naukowej. Dlatego, gdy pewien profesor namawiał mnie kiedyś do zamiany uniwersytetu na PAN, nie powiedziałem „Nie”, bo mi nie wypadało, ale pomyślałem: „Nigdy w życiu”. Co do okładki zaś to mój pierwszy pomysł był taki, aby tytuł książki przeglądał się w wodzie, odbity jak w lustrze. To było zbyt wymyślne i w praktyce nie wyszło, stąd drugi pomysł, aby statek płynął w dwie strony równocześnie. Grafik z Wydawnictw UW, pan Zbigniew Karaszewski, bezbłędnie odczytał moje intencje.

Co Pan teraz czyta?

Teraz akurat głównie prace magisterskie, bo to taka pora (wrzesień), gdy wszyscy studenci chcą zdążyć z dyplomem w terminie. W wolnych chwilach czytam aforyzmy, fraszki, krótkie opowiadania. Dawniej stać mnie było na lekturę wielusetstronicowych powieści, dziś nie mam odwagi. Nawet moja własna książka, jak Pani zauważyła, ma tylko 153 strony (bez bibliografii). Ale miło mi, że Panią zainteresowała.

TO, CO MNIE BAWI, czyli kilka haseł z marginesu

- działo** – urządzenie do korekty granic państwowych (1)
- eklerka** – ciasto o długim kształcie, ale krótkim życiu (2)
- inaczej** – nie lepiej (1)
- liberał** – przyszły konserwatysta (3)
- nudziarz** – ktoś, kto mówi, kiedy chcesz, by słuchał (1)
- owies** – ziarno, które w Anglii na ogół daje się koniom, a w Szkocji stanowi pożywienie ludzi (4)
- pogrzeby** – wystawa wieńców i próżności ludzkiej (3)
- pszenica** – zboże, z którego przy odrobinie zachodu można upędzić całkiem przyzwoitą whisky. Używa się go również do wypieku chleba (1)
- szlachectwo** – gardzić i zazdrościć (5)
- światło** – mówić zawsze *Fiat lux!* przy zapalaniu świecy (5)
- tragedia** – kiedy w Teatrze Polskim wystawiają komedię (6)
- winowajca** – ten drugi (1)
- zoom** – to się nie mogło długo nazywać transfokator (...) (7)

1. Ambrose Bierce, *The Devil's Dictionary*
2. William Geddie, *The Chambers Dictionary*
3. Kazimierz Bartoszewicz, *Słownik prawdy i zdrowego rozsądku*
4. Samuel Johnson, *The Dictionary of the English Language*
5. Gustaw Flaubert, *Słownik komunałów*
6. *Wielka encyklopedia ilustrowana od A do Z*, na łamach tygodnika „Szpilki”
7. Jerzy Bralczyk, *Nowe słowa*

INFORMATYCY ZNÓW STARTUJĄ

Obaj podkreślają, że ich badania mają charakter teoretyczny. Mają nadzieję, że dzięki realizowanym projektom przyczynią się do rozwoju dyscypliny, którą reprezentują. O niebagatelnym potencjale koncepcji doktorów Wojciecha Czerwińskiego i Michała Pilipczuka z Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki UW świadczą przyznane im granty Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych.

Ponad milion euro i pięć lat. Takim kapitałem dysponuje każdy z dwóch adiunktów Instytutu Informatyki UW. Europejska Rada ds. Badań Naukowych (*European Research Council, ERC*) nagrodziła ich projekty tegorocznymi Starting Grants. Doktorzy Wojciech Czerwiński oraz Michał Pilipczuk dołączyli tym samym do grona wcześniejszych laureatów tych prestiżowych wyróżnień. Założona przez Komisję Europejską instytucja finansuje za pomocą wspomnianych grantów pionierskie badania o przełomowym znaczeniu dla danej dziedziny nauki.

18

tyle razy naukowcy z UW
otrzymali grant Europejskiej Rady
ds. Badań Naukowych (ERC)
w latach 2007–2020

11

grantów ERC zostało przyznanych
badaczom z Wydziału Matematyki,
Informatyki i Mechaniki

ERC

przyznaje wsparcie w
kategoriach:

5

- » Starting Grant,
- » Consolidator Grant,
- » Advanced Grant,
- » Proof of Concept,
- » Synergy Grant.

Starting Grants,
których laureatami są
dr Wojciech Czerwiński
i dr Michał Pilipczuk,
otrzymują realizujący
odkrywcze projekty
młodzi naukowcy,
po 2–7 latach od obrony
prac doktorskich.

CZY DA SIĘ SZYBCIEJ?

– Wyobraźmy sobie, że na początku mamy w systemie pięć jabłek, pięć śliwek i pięć gruszek. Możemy wykonywać różnego typu ruchy: dodać dwa jabłka czy zabrać jedno jabłko, jedną gruszkę i jedną śliwkę. Albo dodać trzy jabłka i trzy śliwki naraz. Mamy kilka tego typu ruchów. Pytanie, czy możemy z tych pięciu jabłek, pięciu śliwek i pięciu gruszek dojść na końcu do 11 jabłek, 11 gruszek i 11 śliwek – mówi dr Wojciech Czerwiński, tłumacząc pierwszy z trzech głównych problemów, wokół których koncentrują się cele jego zwycięskiego projektu.

Chodzi o osiągalność poszczególnych stanów określonego systemu komputerowego, np. VAS (*Vector Addition Systems*) czy sieci Petriego, która zakłada istnienie kilku różnych zasobów.

– Dla uproszczenia można powiedzieć, że są to jabłka, gruszki i śliwki. W praktyce mogą to być np. substancje chemiczne albo, jeśli chodzi o informatykę, różne rodzaje programów komputerowych – wyjaśnia dr Czerwiński.

Realizując swój projekt pt. *Challenging Problems in Infinite-State Systems* (INFSYS), zamierza m.in. stworzyć algorytm, który dla danego systemu, określającego sytuację początkową i zestaw ruchów do dyspozycji, odpowiedziałby na pytanie o możliwość przejścia do konkretnej sytuacji końcowej. – Takie algorytmy już, oczywiście, istnieją, ale my staramy się stworzyć szybszy. Albo udowodnić, że nie da się szybszego zaprojektować – tłumaczy naukowiec.

INFSYS skupia się na wyzwaniach dotyczących modeli obliczeń zwanych systemami nieskończenie stanowymi. – Jeśli wyobraźmy sobie program jako coś, co przechodzi z jednego stanu do drugiego, możemy zadać sobie pytanie: czy po wystartowaniu z jednego stanu program może popełnić błąd, dochodząc do pewnego złego stanu końcowego? W ten sposób wykrywa się błędy w programach – mówi dr Czerwiński, dodając: – W praktyce polega to na sprawdzeniu pewnego wycinka programu: podukładu, procesora etc. Można sobie zamodelować wybrany jego aspekt i zobaczyć, czy start z danej konfiguracji pozwala na dalszy ciąg kroków.

Pozostałe dwa problemy zaprezentowane w projekcie INFSYS dotyczą m.in. separacji w teorii automatów oraz automatów jednoznacznych.

ROZWIJAJĄC DZIEDZINĘ

– O naszych badaniach fundamentalnych myślę raczej jako o inwestycji długoterminowej, tzn. my nie robimy czegoś, co za rok nagle zmieni świat albo odniesie sukces finansowy, tylko raczej staramy się rozwijać dziedzinę. Może się okazać, że za 10 czy 20 lat to się przyczyni do znaczącego przełomu w technologii – mówi dr Czerwiński.

Realizacja jego nagrodzonego grantem ERC projektu będzie częścią badań podstawowych. Nie chodzi tu bowiem o przedstawienie rozwiązań do bezpośredniej komercyjnej implementacji. Nadrzędny cel podjętych działań stanowi teoretyczne opracowanie danych zjawisk i wyjaśnienie ich specyfiki. Z myślą o realnym wkładzie w rozwój nauki. Podobne założenie przyjął drugi z laureatów Starting Grants – dr Michał Pilipczuk.

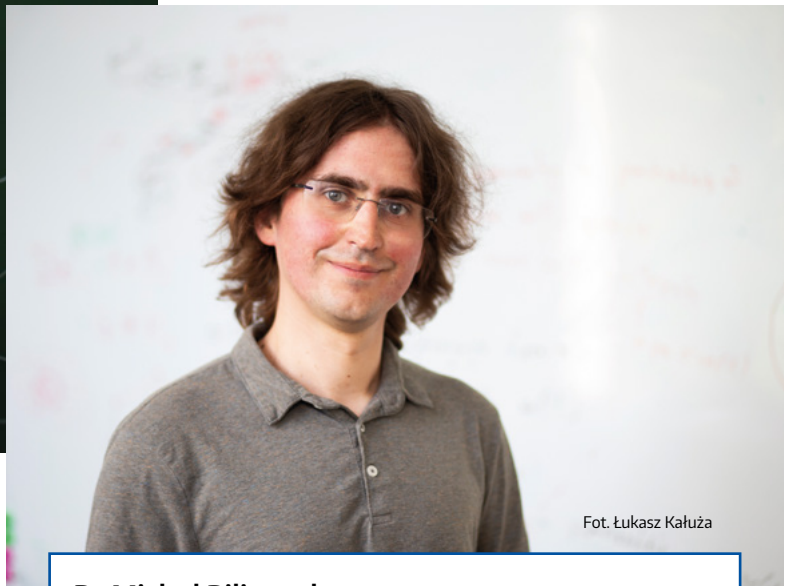

Dr Wojciech Czerwiński jest adiunktem w Instytucie Informatyki UW. Zajmuje się teorią automatów, modelami współbieżności, bazami danych oraz logiką w informatyce. W latach 2017–2019 realizował projekt pt. *Separability problem in automata theory*, dofinansowany w konkursie Sonata Narodowego Centrum Nauki.

Podejmowaną w nagrodzonym ERC Starting Grant 2020 projekcie pt. *Challenging Problems in Infinite-State Systems* (INFSYS) kwestię osiągalności w sieciach Petriego poruszał już we wcześniejszych badaniach. Ich wyniki zaprezentowane zostały np. w artykule pt. *The Reachability Problem for Petri Nets is Not Elementary*, za który dr Wojciech Czerwiński wraz ze współautorami otrzymał Best Paper Award na zeszłorocznej konferencji ACM Symposium on Theory of Computing.

Realizacja projektu INFSYS potrwa pięć lat. ERC nagrodziła go grantem w wysokości ponad 1,34 mln euro.

Fot. Łukasz Kałuża

Dr Michał Pilipczuk pracuje w Instytucie Informatyki WMIM od 2015 roku. Studia doktoranckie ukończył na Uniwersytecie w Bergen, gdzie obronił pracę doktorską. Od 2014 do 2015 roku był zatrudniony na stanowisku postdoca w Warszawskim Centrum Matematyki i Informatyki, afiliowanym przy Instytucie Informatyki UW.

Dr Pilipczuk otrzymał wiele nagród i stypendiów, m.in. ERCIM Cor Baayen Award 2016 (przyznawaną co roku młodym naukowcom w dziedzinie informatyki i stosowanej matematyki), nagrodę im. Witolda Lipskiego (2015), stypendia Start FNP (2015 i 2016) oraz stypendium MNiSW dla wybitnych młodych naukowców (2015).

Na realizację projektu BOBR dr Pilipczuk otrzymał ponad 1,35 mln euro.

GLEBOKA MATEMATYKA

Dr Michał Pilipczuk razem ze swoim zespołem będzie realizował projekt BOBR *Decomposition methods for discrete problems*.

– W projekcie BOBR będziemy badali strukturalne i dekompozycyjne własności sieci i próbowali ich użyć do stworzenia szybkich metod obliczeniowych do rozwiązywania trudnych problemów. Interesuje nas to matematyczne przełożenie pomiędzy, z jednej strony abstrakcyjnymi matematycznymi własnościami sieci, z drugiej zaś, i możliwością użycia ich do tworzenia szybkich metod obliczeniowych – tłumaczy dr Michał Pilipczuk.

Badacze będą próbowali poznać matematyczną rzeczywistość, opisać ją. Chcą zrozumieć złożoność problemów, sklasyfikować je. Tego typu matematyczne myślenie może się przekuć w przyszłości na rozwiązania bardziej praktyczne.

MATEMATYCZNE ABSTRAKCJE

Laureat Starting Grant zajmuje się algorytmiką, czyli rozwiązywaniem różnego rodzaju problemów obliczeniowych głównie na grafach.

– Grafy to matematyczne modele sieci. Wyobraźmy sobie sieć drogową w Polsce: wierzchołkami grafów będą np. miasta, a krawędziami połączenia między nimi. Chcielibyśmy postawić 100 nowych szpitali i zrobić to w taki sposób, aby zminimalizować średni czas dojazdu do pacjenta. Musimy wziąć pod uwagę, że istnieją już pewne szpitale i drogi. Taki problem w ogólności jest trudny, nie wiemy jak go szybko rozwiązywać – mówi informatyk. Dr Pilipczuk podobny problem rozpatruje na gruncie norweskim. – Wydaje się, że w Norwegii moglibyśmy szybciej wymyślić, gdzie należałoby wybudować te placówki. Moglibyśmy np. podzielić Norwegię na pół, niezależnie zdecydować o położeniu szpitali na południu i na północy kraju, a potem ewentualnie wprowadzić zmiany w okolicy cięcia. Chcielibyśmy, żeby to była mała poprawka – dodaje.

Naukowiec z UW wskazuje, że znalezienie małego separatora sieci drogowej w Norwegii i próba rozwiązania problemu poprzez podzielenie tej sieci małymi separatorami oraz poskładanie rozwiązań z mniejszych kawałków to podejście strukturalne. Naukowiec tłumaczy, że sieć drogowa w Norwegii ma niską szerokość drzewiastą – wygląda jak drzewo. Sieć drogowa w Polsce ma inną strukturę, jest bardziej płaska, bardziej kwadratowa i nie ma małych separatorów. Dzięki strukturalnej mierze takiej jak szerokość drzewiasta można odróżnić przypadki trudne takie jak Polska od przypadków łatwych – np. Norwegii.

Przy projekcie BOBR w ciągu 5 lat będzie pracować kilku doktorantów, badacze na stanowiskach typu postdoc oraz naukowcy z WMIM.

W S+ CZEWCE

ETNOLINGWISTYCZNA WITALNOŚĆ KASZUBÓW

Zespół kierowany przez dr hab. Justynę Olko z Wydziału „Artes Liberales” opublikował w „PLOS ONE” wyniki badań nad etnolingwistyczną żywotnością Kaszubów w Polsce. Etnolingwistyczna żywotność wiąże się m.in. z możliwością praktykowania specyficznych dla danej grupy zachowań, w tym używania własnego języka, oraz aktywnego uczestnictwa tej zbiorowości w życiu społeczeństwa.

– Najbardziej zaskakującą zmienną w naszym badaniu był pozytywny związek doświadczonego w przeszłości zniechęcenia dotyczącego użycia języka kaszubskiego z aktualnym mówieniem po kaszubsku – tłumaczy dr hab. Justyna Olko. Przeprowadzone badania wskazują, że Kaszubi, zamiast poddać się doświadczonej dyskryminacji i procesom asymilacji, rozwinęli

emocjonalną więź z językiem kaszubskim. Zwiększenie jego użycia stanowi w tym przypadku świadomy akt samostanowienia i zaangażowania. Wyniki badania wskazują, że mechanizm ten dotyczy w szczególności osób zaangażowanych w problematykę kaszubską i uczestniczących na różne sposoby w życiu społeczności.

Badania są częścią projektu Team FNP *Language as a Cure* kierowanego przez dr hab. Justynę Olko i dr. hab. Michała Bilewicza z Wydziału Psychologii UW. Naukowcy w nim skupieni prowadzą m.in. rozległe badania dotyczące wpływu pandemii na społeczność kaszubską, śląską, łemkowską i wilamowską w Polsce oraz na grupy rdzenne w Meksyku.

NOWA POPULACJA CZARNYCH DZIUR

Międzynarodowe konsorcja Virgo i LIGO, do których należą naukowcy z Obserwatorium Astronomicznego UW ogłosiły wykrycie fal grawitacyjnych z niezwykle masywnego układu dwóch czarnych dziur o masach 66 i 85 mas Słońca, które połączyły się, tworząc czarną dziurę o masie około 142 mas Słońca.

Zarówno składniki układu, jak i obiekt utworzony w efekcie połączenia dwóch czarnych dziur mają masy z zakresu nigdy wcześniej nieobserwowanego za pomocą fal grawitacyjnych, jak i elektromagnetycznych. Powstała w wyniku koalescencji czarna dziura jest najbardziej masywną, jaką kiedykolwiek wykryto za pomocą fal grawitacyjnych. Artykuły naukowe opisujące to

odkrycie i jego astrofizyczne konsekwencje zostały opublikowane na łamach „Physical Review Letters” i „Astrophysical Journal Letters”.

– Odkrycie GW190521 jest bez wątpienia dużym wyzwaniem dla współczesnej astrofizyki, kosmologii i fizyki fundamentalnej. Po raz pierwszy zaobserwowaliśmy koalescencję dwóch czarnych dziur o tak nietypowych masach i powstanie średnio-masywnej czarnej dziury. Było to najbardziej energetyczne i najbardziej odległe od Ziemi zdarzenie, jakie udało się zarejestrować w falach grawitacyjnych. Wraz ze wzrostem czułości detektorów będziemy obserwować coraz więcej zjawisk z wczesnego Wszechświata – mówi prof. Dorota Rosińska z Obserwatorium Astronomicznego UW, członkini polskiego zespołu Virgo-Polgraw.

NADPRZEWODNICTWO W REKORDOWO WYSOKIEJ TEMPERATURZE

Prof. Wojciech Grochala wraz z grupą badawczą z Centrum Nowych Technologii UW od lat zajmuje się nowymi kandydatami na związki przewodzące prąd elektryczny bez oporu, czyli tzw. nadprzewodnikami. Najlepszym z kandydatów jest fluorek srebra(II) (AgF₂). Najnowsze wyniki swych prac zespół opublikował na łamach „Physical Review Materials”.

Naukowcy z CeNT we współpracy z badaczami z innych polskich ośrodków, a także z Włoch i Chin oszacowali po raz pierwszy temperaturę, w jakiej mogą pracować nadprzewodniki oparte o związki srebra i fluoru. Uzyskana wartość jest bliska 200 K (-73 °C), czyli znacząco więcej niż 135 K (-138 °C) dla dotychczasowych rekordzistów – związków miedzi i tlenu. W czasopiśmie „Physical Review Materials” naukowcy przedstawili model teoretyczny podsumowujący ich badania. Następnym krokiem będzie weryfikacja tego modelu z użyciem istniejących technik eksperymentalnych.

NEKROPOLA NA PÓŁNOCNYM MAZOWSZU

Zespół dr. Andrzeja Maciałowicza z Wydziału Archeologii opracowuje wyniki prac archeologicznych nekropoli w Dąbku, będącej przykładem kultury przeworskiej i wielbarskiej na północnym Mazowszu. Znalezione z dąbeckiego cmentarzyska przyczynią się do lepszego zrozumienia procesów kształtowania się i rozwoju wzorców kulturowych społeczności zasiedlających tę część Mazowsza w czasach przełomu er.

Projekt *Dąbek, stan. 9. – nekropola kultury przeworskiej i wielbarskiej na północnym Mazowszu* ma na celu opracowanie i pełną publikację wyników badań archeologicznych prowadzonych przez Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej w Mławie w latach 90. XX wieku na nekropoli w Dąbku. Polsko-angielska monografia podsumowująca prace zespołu będzie dostępna bezpłatnie na stronie Wydziału Archeologii oraz za pośrednictwem portalu academia.edu. Przedsięwzięcie dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Ochrona zabytków archeologicznych”.

ROZWIĄZANIE ZAGADKI MOZAIKI Z PAFOS

Po wieloletnich badaniach prowadzonych przez dr. hab. Marka T. Olszewskiego z Wydziału Archeologii program ikonograficzny słynnej mozaiki z tzw. sali przyjęć w rzymskim Domu Aiona na Cyprze został rozwiązany. Interpretacja polskiego badacza zyskała poparcie w środowisku międzynarodowym.

Polska misja archeologiczna odsłoniła w 1983 roku pomieszczenie z zagadkową mozaiką figuralną w antycznym Pafos. Mozaika składa się z pięciu paneli prostokątnych, które zdobią sceny z pogańskich mitów. Program mozaiki był interpretowany przez licznych specjalistów na różne sposoby i w różnym porządku, jednak bez odpowiedzi na pytanie, jaką historię opowiada pięć obrazów, w jakim celu i dla kogo stworzono to dzieło.

Według dr. hab. Olszewskiego obrazy ułożone w logicznym porządku opowiadają alegoryczną historię religijnego człowieka (poganina) od poczęcia dziecka składającego się z ciała (Leda) i duszy (Zeus), następnie wychowywanego w duchu wiary pogańskiej (Dionizos wśród wychowawców), żyjącego w wierze pogańskiej (orszak dionizyjski). Jeżeli człowiek nie szanuje bogów i jest bezbożnikiem, czeka go kara (Apollo i Marsjasz), jeżeli zaś jest religijny i jego dusza jest czysta, czeka go wniebowstąpienie (duszy) i wieczne życie (zwycięstwo Kasjopei nad Nereidami). Publikacje na temat badań ukazały się w *Ex Oriente Lux. Studies in Honour of J. Młynarczyk* oraz *Et in Arcadia Ego. Studia memoriae professoris Thomae Mikocki dicata*.

Badania naukowca z UW pokazują, że mozaika stanowi ilustrowaną polemikę antychrześcijańską w okresie coraz większej dominacji wyznawców wiary chrześcijańskiej. Badacz odkrył również, że konstrukcja mozaiki

podlega kilku zasadom sztuki retorycznej epoki. Te zasady to: alegoria, analogia, personifikacja oraz antyteza. Wszystkie te zasady stosowane były w sztukach retorycznych, ale miały też szeroki wpływ na inne sztuki. Mozaika jest zbudowana na zasadach antytezy retorycznej względem zasad religii chrześcijańskiej (krytyka Pasji Chrystusa). Zwolennicy ruchu filozoficzno-religijnego w III–IV w n.e. (neoplatonicy) prowadzili wzmożoną polemikę antychrześcijańską. Nie jest to jedyna tego typu mozaika. Dwie inne mozaiki o charakterze polemicznym pochodzą z niedalekiej Syrii – z Filipopolis (mozaika kosmologiczna) oraz z Apamei (Sokrates wśród mędrców).

^ Mozaika z Pafos. Fot. W. Jerke.

PRZEGLĄD PRASY

Na stronie internetowej uczelni można przeczytać także o wielu innych badaniach naukowców z UW, których wyniki ukazały się w ostatnim czasie na łamach międzynarodowych czasopism, w tym o:

- › badaniach naukowców z Wydziału Biologii, którzy w „Science of The Total Environment” opublikowali artykuł dotyczący długofalowego wpływu pożaru podpowierzchniowego torfowiska niskiego nad Biebrzą na właściwości gleby organicznej i wtórną sukcesję roślin;
- › analizach badaczy z Wydziału Fizyki oraz Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych

dotyczących kwantowego anomalnego zjawiska Halla, jego fizycznego pochodzenia i powiązania z izolatorami topologicznymi. Wyniki ich prac ukazały się na łamach „Nature Physics”;

- › wspólnych pracach międzynarodowego zespołu, z udziałem pracowników Centrum Nowych Technologii UW, poświęconych diecie i zwyczajom żywieniowym neolitycznych kotów oraz zbiórków. Artykuł podsumowujący badania ukazał się w „Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America”;

- › badaniach Kacpra Choromańskiego z Wydziału Prawa i Administracji oraz Centrum Nauk Sądowych UW poświęconych procedurom pomagającym zmniejszyć niebezpieczeństwo zarażenia się koronawirusem podczas pracy śledczej ekspertów kryminalistyki. Wyniki swoich prac badacz przedstawił w „International Journal of Legal Studies”. Więcej na temat badań związanych z różnymi aspektami światowej pandemii koronawirusa znaleźć można na s. 14-15.

PODIUM NAUKOWE

W wakacje poznaliśmy wyniki konkursów grantowych dla studentów, doktorantów i pracowników:

- › w czwartej edycji konkursu **Sonatina** dla młodych badaczy organizowanego przez **Narodowe Centrum Nauki** granty otrzymały trzy osoby z UW: dr Joanna Wilimowska z Wydziału Historii, dr Paweł Banaś z Wydziału Prawa i Administracji, Kamila Nocoń z Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej im. prof. Kazimierza Michałowskiego;
- › 14 doktorantów otrzyma dofinansowanie w ramach ósmej edycji konkursu **Etuda**. Doktoranci przeznaczają środki z **Narodowego Centrum Nauki** na badania prowadzone w ramach dziewięciu projektów z obszaru nauk humanistycznych, społecznych i o sztuce, jeden z nauk o życiu

- i cztery z obszaru nauk ścisłych i technicznych. Najwyższe dofinansowanie otrzymał dr hab. Jan Kwapisz, który będzie tłumaczył Model Standardowy cząstek elementarnych przez pryzmat Teorii Wielkiej Unifikacji i koncepcji asymptotycznego bezpieczeństwa grawitacji kwantowej;
- › rozstrzygnięto także dziewiątą edycję konkursu w ramach programu **Diaamentowy Grant Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego**. Wśród 69 wyróżnionych studentów ośmioro kształci się na Uniwersytecie Warszawskim: na wydziałach Lingwistyki Stosowanej, Nauk Ekonomicznych, Fizyki, Polonistyki oraz w Kolegium MISH. Dodatkowo jeden dofinansowany projekt realizowany jest przez studenta UW w Narodowym Centrum Badań Jądrowych.

NA PLACU BUDOWY

 Karolina Zylak

W 2016 roku uruchomiony został program wieloletni – kompleksowy program rozwoju uczelni, który obejmuje budowę nowych lub remont istniejących budynków. Od jego inauguracji zakończono dwie inwestycje, a osiem kolejnych jest obecnie realizowanych. Najbardziej zaawansowana z nich to budowa II etapu budynku przy ul. Dobrej 55, z którego korzystać będą przede wszystkim wydziały Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej. Trwa także rozbudowa Domu Studenckiego nr 5 na Służewcu.

PROGRAM WIELOLETNI

UNIwersYTET WARSZAWSKI
2016 — 2025

8 realizowanych inwestycji programu wieloletniego:

1. Budowa budynku przy ul. Dobrej 55 (II etap)
2. Budowa budynku naukowo-dydaktycznego dla nauk psychologicznych i pokrewnych na Ochocie
3. Budowa domu studenckiego na Służewcu
4. Budowa budynku na górnym dziedzińcu
5. Przebudowa budynku Porektorskiego
6. Przebudowa poddasza Pałacu Kazimierzowskiego
7. Budowa budynku naukowo-dydaktycznego przy ul. Bednarskiej 2/4
8. Rozbudowa Domu Studenckiego nr 5 na Służewcu

II etap budowy budynku przy ul. Dobrej 55 jest największą inwestycją programu wieloletniego, zarówno pod względem powierzchni (28,7 tys. m²), jak i nakładów finansowych na roboty budowlane (165 mln zł). Realizacja inwestycji pozwoli na stworzenie nowoczesnej przestrzeni do pracy dla studentów i pracowników wydziałów Neofilologii oraz Lingwistyki Stosowanej, a także innych jednostek. Poza pomieszczeniami dydaktycznymi obiekt będzie zawierał przestrzeń biblioteczną, administracyjną, socjalną, gastronomiczną, higieniczno-sanitarną oraz techniczną. Na dachu budynku zaplanowano ogród oraz przestrzeń spacerową i wypoczynkową.

Na placu budowy trwają aktualnie intensywne prace, których zakończenie planowane jest w grudniu 2021 roku. Od początku ich realizacji wykonano m.in. płytę fundamentową na poziomie -2, zakończono wykonanie stropów nad tym poziomem oraz prowadzono prace murowe na kondygnacjach podziemnych. Wcześniej wykonano m.in. gruntowe wymienniki pomp ciepła i izolacje przeciwwilgociowe. Obecnie sukcesywnie powstaje konstrukcja żelbetowa budynku, wykonano już część drugiego piętra.

Po zamknięciu prac wykończeniowych, inwestycja zostanie połączona z powstałym w 2012 roku I etapem budynku. Studenci i pracownicy UW będą korzystać z nowego gmachu od początku roku akademickiego 2022/2023.

DOM STUDENCKI NR 5 Z NOWYM SKRZYDŁEM

To kolejna inwestycja programu wieloletniego, która znajduje się obecnie na etapie prac budowlanych. Ich zakończenie planowane jest w sierpniu 2021 roku. W ramach tego przedsięwzięcia do Domu Studenckiego nr 5 przy ul. Smyczkowej na Służewcu zostanie dobudowane skrzydło, które będzie miało sześć kondygnacji. Z górnych kondygnacji korzystać będą mieszkańcy akademika, natomiast dolne kondygnacje zostaną przeznaczone na potrzeby Wydawnictw UW. Powierzchnia całkowita budynku wyniesie prawie 2 800 tys. m².

OD PRAC PROJEKTOWYCH DO BUDOWLANYCH NA OCHOCIE I SŁUŻEWCU

Zakończyły się prace projektowe związane z budową budynku dla nauk psychologicznych i pokrewnych na Ochocie. W sierpniu została wydana decyzja prezydenta m.st. Warszawy, zatwierdzająca projekt budowlany i udzielająca pozwolenia na budowę; prawdopodobnie w październiku zostanie ogłoszony przetarg na generalnego wykonawcę

v Budowa II etapu budynku przy ul. Dobrej 55, czerwiec 2020 r.

robót budowlanych w ramach tej inwestycji. Kończą się także prace projektowe w ramach budowy nowego akademika na Służewcu. Ogłoszenie przetargu na generalnego wykonawcę robót budowlanych planowane jest w listopadzie. Zgodnie z planem prace budowlane na obu kampusach rozpoczną się w I półroczu przyszłego roku.

ZMIANY NA BEDNARSKIEJ

W ramach inwestycji przy ul. Bednarskiej 2/4 powstanie nowy budynek, z którego korzystać będą wydziały Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii oraz Nauk Ekonomicznych. W marcu został rozstrzygnięty konkurs architektoniczno-urbanistyczny na projekt gmachu. Pierwsze miejsce przyznano pracowni „BBGK Architekti sp. z o.o.”. Obecnie trwają prace komisji przetargowej powołanej do przeprowadzenia negocjacji z laureatem konkursu.

Program wieloletni

„Uniwersytet Warszawski 2016–2025”

to kompleksowy program rozwoju uczelni. Jego łączny budżet to niemal 1 mld zł. Realizacja programu ma umożliwić wzmocnienie nauk humanistycznych i społecznych, zacieśnić współpracę między wydziałami, ułatwić współdziałanie z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz sprzyjać międzynarodowej wymianie akademickiej. Obejmuje on budowę nowych gmachów oraz przebudowę i rewitalizację istniejących. Dwie inwestycje programu wieloletniego zostały już zrealizowane. W 2019 roku otwarto przestrzeń sportową w podziemiach BUW oraz zakończono przebudowę budynku, z którego korzysta Centrum Współpracy i Dialogu UW.

 www.uw.edu.pl/program-wieloletni

IDUB – PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

Jest ich pięć. Każdy porusza inną tematykę. Priorytetowe Obszary Badawcze w ramach programu „Inicjatywa Dostojności – Uczelnia Badawcza” obejmują realizację różnorodnych projektów naukowych. O konkretnych działaniach zaplanowanych na najbliższą przyszłość dyskutowali członkowie społeczności uczelni podczas serii POB-owych informacyjnych spotkań online.

W 2019 roku Uniwersytet Warszawski zwyciężył w konkursie „Inicjatywa Dostojności – Uczelnia Badawcza” (IDUB). Wniosek uczelni zawierał opis pięciu Priorytetowych Obszarów Badawczych (POB) oraz 70 działań zaplanowanych na lata 2020–2026, dzięki którym Uniwersytet chce zostać uczelnią badawczą mocniej rozpoznawalną na arenie międzynarodowej. Od 23 czerwca do 10 lipca odbywały się poświęcone im spotkania informacyjne online. Członkowie społeczności UW mieli okazję do dyskusji z koordynatorami POB-ów i kierownikami konkretnych działań na temat planowanych przedsięwzięć. Oto wybrane z nich:

BADANIA DLA ZIEMI – POB 1

- › powstanie trzech zespołów naukowych, które zainicjują utworzenie sieci prowadzących badania z zakresu chorób cywilizacyjnych, nowych typów zanieczyszczeń środowiska oraz gospodarki o obiegu zamkniętym
- › wzmocnienie Białowiejskiej Stacji Geobotanicznej UW „Tak jak fizycy mają Wielki Zderzacz Hadronów czy astrofizycy Teleskop Hubble’a, tak biolodzy, ekolodzy czy leśnicy mają Puszcę Białowiecką. To takie nasze otwarte laboratorium, wyjątkowe w skali światowej. Okno na przeszłość ekosystemów leśnych, które pozwala nam mierzyć wpływ zmian globalnych na ekosystem niezbyt silnie zmodyfikowany przez człowieka” – prof. Bogdan Jaroszewicz, Wydział Biologii
- › powstanie korpusu techników i operatorów obsługujących specjalistyczną aparaturę badawczą
- › uruchomienie nowego, interdyscyplinarnego kierunku studiów II stopnia – radiogeomiki

W POSZUKIWANIU MIKRO I MAKRO ŚWIATÓW – POB 2

- › utworzenie Centrum – Międzynarodowej Sieci Badawczej w obszarze Fizyki Atomowej, Molekularnej i Optyki
  - › wzmocnianie potencjału infrastruktury badawczej na Uniwersytecie
  - › utworzenie pilotażowego kierunku indywidualnych studiów II stopnia w zakresie fizyki i chemii kwantowej
- „Idea powstania nowego kierunku studiów jest stworzenie oferty dla najwybitniejszych studentów, których chcemy w pełni włączyć w działalność naukową w systemie tutorskim, pod kierunkiem wybitnych badaczy” – prof. Krzysztof Turzyński, Wydział Fizyki

WYZWANIE PETABAJTÓW – POB 3

- › stypendia dla olimpijczyków
  - › transfer wiedzy i meta-uczenie
  - › rozwój grupy statystycznej
  - › zaawansowane studia magisterskie
  - › system podwójnych dyplomów w dyscyplinach matematyka i informatyka, obejmujący staże wyjazdowe dla doktorantów UW oraz podpisanie umów z partnerami zagranicznymi
- „W każdym roku planowanych jest ok. 15 staży, trwających od 3 do 6 miesięcy. Ten projekt jest pomyślany jako pilotaż dla innych dyscyplin. W ramach drugiego projektu planowane jest sformalizowanie współpracy na zasadach cotutelle i podpisanie umów z partnerami, przede wszystkim z uczelniami sojuszu 4EU+” – prof. Anna Zdunik, Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki
- › tematyczne programy badawcze

PRZEKRACZANIE GRANIC HUMANISTYKI – POB 4

- › humanistyka cyfrowa
  - › archeoorientalistyka
  - › Ancient Societies in Action
  - › Nieantropocentryczna Podmiotowość Kulturowa
  - › Global History – pozaeuropejskie konteksty współczesnego świata
  - › różnorodność językowo-kulturowa, bioróżnorodność i środowisko
  - › wielojęzyczność
  - › Dzięki staraniom zespołu POB 4 Uniwersytet Warszawski dołączył do grona prawie 400 europejskich uczelni, które otrzymały dostęp do zasobów i narzędzi platformy korpusowej Sketch Engine, sponsorowany w ramach projektu europejskiego ELEXIS.
- „Badania korpusowe zyskują coraz większe znaczenie, nie tylko w wielu gałęziach językoznawstwa, ale także w innych obszarach humanistyki i nauk społecznych, takich jak literaturoznawstwo, filozofia czy socjologia, a nawet w bardziej odległych dziedzinach, na przykład w marketingu czy informatyce.” – dr hab. Agnieszka Szarkowska, Wydział Lingwistyki Stosowanej

W POSZUKIWANIU REGIONALNYCH ROZWIĄZAŃ DLA GLOBALNYCH WYZWAŃ – POB 5

- › centrum doskonałości w naukach społecznych
- › budowa Impactful Digital Alliance
- › zainicjowanie projektu badania ryzyka systemowego
- › środkowoeuropejski Sondaz Społeczny
- › Grywalizacja światów. Platforma wymiany „Gry, e-sport, jako fenomen zarówno informatyczny, jak i socjologiczny, także doświadczenia VR-owe i dotyczące rozszerzonej rzeczywistości są takimi tematami, które w ostatnich latach silnie zyskują na znaczeniu.” – dr hab. Tomasz Gackowski, Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
- › Laboratorium Wiedzy. Naukometria dla doskonałości naukowej
- › Wewnętrzny panel badawczy. Infrastruktura badawcza dla nauk społecznych
- › Zintensyfikowanie na UW nowatorskich badań dotyczących mobilności terytorialnej i społecznej oraz nierówności społeczno-ekonomicznych dzięki wykorzystaniu nowych, innowacyjnych zbiorów danych

SZPIEG W SPÓDNICY

Nieznane dokonania studentki Marii Koszkówny (1897–1919)

Na dzieje naszej uczelni składają się liczne naukowe dokonania profesorskich sław. Powszechnie znane były odkrycia archeologa Kazimierza Michałowskiego, prace filozoficzne Tadeusza Kotarbińskiego czy badania nad hiperjądrem Jerzego Pniewskiego. Bywały jednak w historii naszej Alma Mater takie momenty, gdy nie dokonania naukowe były najważniejsze. W momentach narodowych przełomów społeczność akademicka porzucała naukę i stawała w szeregi walczących o niepodległość. W tej nienaukowej dziedzinie, gdzie liczyło się poświęcenie, patriotyzm i odwaga, uczelnia też miała swych bohaterów. Sto lat temu należała do nich studentka Wydziału Prawa Maria Koszkówna. Na podstawie dokumentów z uniwersyteckiego Archiwum, przypomnijmy jej dokonania.

Jesienią 1917 roku dwudziestoletnia Maria rozpoczęła uniwersyteckie studia. Nie był to czas łatwy dla studentek, które dopiero od dwóch lat mogły studiować na uczelni. Na Wydziale Prawa wykładał prof. Ignacy Koschembahr-Łyskowski, naukowiec tak wielki, jak i jego niechęć do studiujących kobiet. Koschembahr był jednak szczerym patriotą, a Maria Koszko już od trzech lat działała w Polskiej Organizacji Wojskowej. Znana była ze swej dzielności i stanowczości, więc zapewne uprzedzenia profesora co do studentek jej nie dotyczyły.

W listopadzie 1918 roku na UW działy się wielkie rzeczy. Wykłady i ćwiczenia zawieszono, a studenci i senat uczelni wspólnie wydali apel, by akademicka brać zgłaszała się do odrodzonego Wojska Polskiego. Po latach zaborów powstawała wolna Polska i te narodziny trzeba było wspomóc militarnie. Akademicy na apel odpowiedzieli z entuzjazmem, a uniwersytecki kampus główny na dwa tygodnie zamienił się w koszary Legii Akademickiej. Studentki solidaryzowały się z kolegami, w większości zaciągając się do jednostek sanitarnych lub do Akademickiego Komitetu Pomocy Studentom Żołnierzom.

Rzecz jasna Maria Koszkówna też nie była bierna. Uczęszczała na kurs pielęgniarstwa, ale po kilku miesiącach dziewczynę zatrudniono w Sztabie Generalnym. Tam dano nowe zadania – Maria stała się kurierem przenoszącym tajne rozkazy, a w lutym 1919 roku otrzymała swe pierwsze szpiegowskie zadanie. Dostała fałszywe dokumenty i rozkaz dotarcia do Brześcia Litewskiego. Tam miała rozpoznać się w sytuacji, w jakiej znajdowało się stacjonujące w twierdzy Brześć wojsko niemieckie. Misja obserwacyjna wysłanniczki powiodła się znakomicie i dzięki jej raportom wkrótce Wojsko Polskie bez większych problemów zajęło Brześć Litewski.

Wiosną 1919 roku nasza studentka otrzymuje nowe zadanie. Wyposażona w rozkazy, fałszywy paszport i fundusze dla polskich konspiratorów przedarła się przez front polsko-bolszewicki. Pomimo kilkakrotnego legitymowania przez patrole czerwonoarmistów, udało się jej uniknąć aresztowania. Pomógł w tym niewinny, niemal dziecięcy wygląd Marii i doskonałe opanowanie. Potrafiła przekonać bolszewickie służby, że jest tylko prostą wiejską dziewczyną, nieświadomą niczego. Zadanie wykonała, dotarła do białoruskiego Mińska i nawiązała kontakt z ruchem oporu. W drodze powrotnej przeżywała dramatyczne chwile. Nieopodal linii frontu musiała uciekać przed nieprzyjacielskim patrolem do lasu i tam w głuszy ukrywać się kilkadziesiąt godzin.

Gdy już nieprzyjacielska pogoń została zmylona, Maria doszła do nieznanej wsi i tam... napotkała sztab generalny armii bolszewickiej. Koszkównę aresztowano, lecz pomimo rewizji i kilkakrotnych przesłuchań przez specjalistów z czerezwyczałki dziewczynie nic nie udowodniono. Tajny raport wklejony w książeczkę do nabożeństwa pozostał niezauważony. Znów więc udało się wmówić wrogom, że Maria jest tylko prostą wiejską dziewczyną.

Misja szpiegowska do Mińska zakończyła się sukcesem, ale czasu na świętowanie i odpoczynek nie było zbyt wiele. W lipcu Maria Koszkówna dostaje nowy rozkaz: ma przejść przez front i ponownie zjawić się w Mińsku. Tam zbadać nastroje armii wroga i powrócić na stronę polską. Zadanie to było tak niebezpieczne, że budziło nawet sprzeciw wśród niektórych oficerów Wojska Polskiego. Dopiero upór Marii i jej pisemne oświadczenie, że podejmuje się zadania na własną odpowiedzialność, przełamało opór.

**Dr Robert
Gawkowski** jest
znawcą dziejów
uniwersytetu
i historykiem sportu,
autorem książki
*Akademicki sport
XX-wiecznej Warsza-
wy*. Pracuje w Archi-
wum UW.

Maria Koszkówna.
Źródło: Archiwum UW.

Uroczystości inwestytury uczelni i nadania tytułu doktora honoris causa Józefowi Piłsudskiemu (Sala Senatu UW, 2.05.1921 r.). Część studentów podczas uroczystości była w mundurach Wojska Polskiego. Obok J. Piłsudskiego siedzi rektor UW Jan Karol Kochanowski. Źródło: zbiory Muzeum UW.

Jak się okazało, obawy o bezpieczeństwo odważnej studentki były słuszne. Podczas tej kolejnej wyprawy do Mińska znów została aresztowana przez bolszewików i tym razem podejrzana o szpiegostwo i o przecinanie drutów telegraficznych. Jak napisano w pośmiertnych wspomnieniach: Koszkówna zdołała zniszczyć rozkazy, a jej niewinny, dziewczęcy wygląd i jej naiwnie opowiadana historia zmyślonych przygód, wprowadzając raz jeszcze w błąd bolszewików, którzy zwracają jej wolność. Maria dotarła do Mińska i zadanie wykonała. Gdy powróciła z tej niebezpiecznej misji, była witana jak bohaterka. Oficerowie stawiali ją za wzór. Posypały się pochwały i odznaczenia.

We wrześniu studentka-szpieg została oddelegowana przez Sztab Generalny na kursy wywiadowcze w Lidzie i przydzielona do 2. pułku piechoty. Natychmiast po ich ukończeniu, w październiku 1919 roku znów dostała rozkaz wykonania niebezpiecznego zadania. Przetransportowano ją za Święciany, a tam już samodzielnie udało jej się przejść na drugą stronę frontu. Jeszcze raz przewiozła pieniądze i tajne dokumenty dla polskiej konspiracji po bolszewickiej stronie. Jeszcze jeden sukces!

Niestety limit szczęścia wyczerpał się. W drodze powrotnej, gdzieś pod Orszą, Maria Koszkówna dostała się w ręce bolszewików. Ci dostrzegli w niej niebezpiecznego szpiega i odstawili do więzienia w Smoleńsku. Dalszy los bohaterskiej studentki z Wydziału Prawa pozostaje nieznany. Podobno krwawe przesłuchania zniosła mężnie. Marię Koszkównę rozstrzelano w kazamatach smoleńskich w listopadzie lub grudniu 1919 roku.

„Zmarła przedwcześnie, nim w odrodzonej Polsce życie potoczyło się znów wartkim nurtem, nim nastała nowa era pokoju, który by otworzył przed tą młodą kobietą rozległe możliwości pozytywnej pracy społecznej. Maria Koszkówna była tym rzadkim typem kobiety, która jednoczy w sobie urok młodego dziewczęcia i hart duszy nieustraszonej, pełnej tężyzny i poświęcenia” – czytamy we wspomnieniu o M. Koszkównie (Archiwum UW, sygn. SP 15/89, Spuścizna Marii Straszewicz).

W uznaniu zasług, Maria Koszkówna otrzymała aż trzykrotnie Krzyż Walecznych. Jej nazwisko widniało na kamiennej tablicy poświęconej poległym w latach 1919–1921 studentom UW. Tablicę wmurowano w ścianę Pałacu Kazimierzowskiego w 1924 roku, a przemówienie ku czci poległych wygłosił ówczesny rektor, prof. Ignacy Koschembahr-Łyskowski.

Archiwum UW przygotowuje
**Księgę Pamięci poświęconą
studentom Uniwersytetu
Warszawskiego poległym
i zmarłym w czasie walk
o niepodległość 1919-1921.**

Jej autorami będą: Robert
Gawkowski, Andrzej Krzysztof
Kunert, Krzysztof Pilecki. Księgę
wydadzą Wydawnictwa UW.

RECTOR'S TEAM TOOK OFFICE

On 1st September, Prof. Alojzy Z. Nowak has officially become the 45th University of Warsaw Rector. He has taken office together with four Vice-Rectors: Prof. Sambor Grucza, Prof. Ewa Krogulec, Prof. Sławomir Żółtek and Prof. Zygmunt Lalak.

The Rector leads the university, represents UW externally and is the superior of employees, students and doctoral candidates.

^ Prof. Zygmunt Lalak (left) and Prof. Alojzy Z. Nowak (right). Credit: K. Szczesny.

RECTOR'S TEAM (2020–2024 TERM)

UW Rector – Prof. Alojzy Z. Nowak

Prof. Nowak is affiliated to UW as of 1984. He has held a variety of leadership roles including Head of the Academic Subunit for International Economics and the Academic Unit for Economics at the Faculty of Management, Director of European Center. In years 1999–2006, Prof. Nowak was Vice-Dean of the Faculty of Management, and in 2006–2012 Dean of this unit. Next four years, he spent at UW working as Vice-Rector in charge of research and cooperation. In 2016, he was elected as Dean of the Faculty of Management. During his academic career, he was delivering lectures at universities in France, UK, USA, Russia, China and Korea.

Research interests: finance and banking, macroeconomics, international economic relations, organisation and management

Vice-Rector for Cooperation and Human Resources – Prof. Sambor Grucza

Prof. Grucza graduated in German Philology (Saarland University) and Applied Linguistics (University of Warsaw). He completed his doctorate in 1994. In years 2008–2012 and 2016–2020, he held the position of Dean of the Faculty of Applied Linguistics at the University of Warsaw. Previously, he was a Vice-Dean of the Faculty of Applied Linguistics and Head of the Institute of Specialised and Intercultural Communication. Prof. Grucza is the President of the Polish Association of Applied Linguistics, Vice-President of the *Polnischer Germanisten Verband*, and Executive Board member of the *Internationale Vereinigung für Germanistik* – IVG.

Research interests: metalinguistics, the theory of language and communication for specific purposes, glottodidactics, translatorics and eye tracking research

Vice-Rector for Development – Prof. Ewa Krogulec

Prof. Ewa Krogulec is a geologist. In years 2012–2016 and 2016–2020, she served as Dean of the University of Warsaw Faculty of Geology. Earlier, Prof. Ewa Krogulec was a Vice-Dean of that unit. Other functions and memberships: Polish Academy of Sciences Committee on Geological Sciences (Chairman), National Council of Water Management (Vice-Chairman), Committee for Hydrogeological Documentations, an advisory body of the Minister of the Environment (Chairman), Ministry of Science and Higher Education Interdisciplinary Team for the Research Infrastructure Support Programme within the Science and Polish Technology Fund (Member), and Polish Academy of Sciences Committee on Water Management (Member).

Research interests: hydrogeology

Vice-Rector for Students and Quality of Teaching – Prof. Sławomir Żółtek

Prof. Sławomir Żółtek is affiliated to the University of Warsaw as of 1999. He has been working as a lecturer at the Faculty of Law and Administration since 2008. In years 2016–2020, he served as Vice-Dean for Student Affairs at the UW Faculty of Law and Administration. He is a co-founder and Head of the Research Center on the Legal Aspects of Blockchain Technology. For many years, Professor Żółtek has been working in the central institutions of the judiciary system in Poland. He was a barrister. Currently, he is entered into the list of legal counsels.

Research interests: the theory of law, criminal business law, and new technologies and blockchain law

Vice-Rector for Research – Prof. Zygmunt Lalak

Prof. Zygmunt Lalak graduated from the Warsaw University of Technology (M.Sc. in 1985). His scientific career has been associated however with the University of Warsaw Faculty of Physics. In years 2016–2020, he served as Vice-Dean for Research and Development of this unit. Prof. Lalak chairs the Scientific Council of the Discipline Physical Sciences. He is a member of the Coordination Committee of the Priority Research Area POB 2 "Beyond Micro and Macro Worlds" as part of the "Initiative of Excellence – Research University" programme at the University of Warsaw.

Research interests: Beyond the Standard Model Physics, supersymmetry in four and higher dimensions, cosmology – the inflationary universe, cosmological particle production, the theory of primordial fluctuations, modifications of Einstein gravity

TWO ERC STARTING GRANTS

Dr. Wojciech Czerwiński and Dr. Michał Pilipczuk from the UW Faculty of Mathematics, Informatics and Mechanics have received prestigious European Research Council grants.

UW researchers have been awarded prestigious European Research Council Starting Grants. ERC supports talented early-career scientists with 2-7 years of experience since completion of doctoral thesis. Those researchers have already produced excellent supervised work. Is it possible to develop a faster algorithm answering the question about the reachability of a specific computer system? How can computational problems in networks be solved efficiently by understanding the network's structure? Dr. Wojciech Czerwiński and Dr. Michał Pilipczuk will investigate these problems.

More information is available on the University of Warsaw website.

🏠 www.en.uw.edu.pl/two-erc-starting-grants-for-researchers-from-the-uw-faculty-of-mathematics-informatics-and-mechanics

• 10.04.2020

DR ADAM MRYGÓŃ

muzykolog, dyrygent, bibliotekarz, wieloletni pracownik Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, w latach 1971–2000 kierownik Oddziału Zbiorów Muzycznych

• 18.05.2020

MAŁGORZATA JANISZEWSKA

emerytowana pracowniczka Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, zatrudniona m.in. w Oddziale Opracowania Zbiorów

• 24.05.2020

WITOLD MAGALSKI

emerytowany pracownik Centrum Sportu i Rekreacji UW

• 05.2020

DR MAŁGORZATA REDLAK

arabistka, specjalistka w zakresie sztuki islamu, wieloletnia współpracowniczka Wydziału Orientalistycznego UW, uczestniczka misji archeologicznych Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej im. Kazimierza Michałowskiego UW

• 6.06.2020

BENICJUSZ CIEPŁOWSKI

emerytowany pracownik Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, w latach 1964–1993 kierownik Sekcji Czasopism Bieżących w Oddziale Opracowania Druków, a potem Wydawnictw Ciągłych

• 17.06.2020

DR JADWIGA KRAJEWSKA

w latach 1987–1992 dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, w latach 1980–1987 zastępca dyrektora BUW

• 18.06.2020

DR BARBARA KAUC

była dyrektor administracyjna Instytutu Mikrobiologii UW, wieloletnia pracowniczka tej jednostki oraz Biblioteki Wydziału Biologii UW

• 20.06.2020

DR STANISŁAW BURAKOWSKI

specjalista w zakresie historii myśli społecznej, były pracownik Instytutu Socjologii UW

• 29.06.2020

MAŁGORZATA WYSOCKA-MIELCZARSKA

wykładowczyni Zakładu Literatur i Języków Klasycznych w Instytucie Filologii Klasycznej na Wydziale Polonistyki UW

• 07.2020

ANNA KATARZYNA KAMIŃSKA

pracowniczka Kwestury UW

• 16.07.2020

ANNA HANKIEWICZ

hydrobiolog, emerytowana pracowniczka Zakładu Hydrobiologii w dawnym Instytucie Zoologii UW

• 27.07.2020

PROF. DR HAB. BARBARA DĄB-KALINOWSKA

specjalistka w zakresie historii sztuki Europy Wschodniej, pracowniczka Instytutu Historii Sztuki UW w latach 1960–2008, badaczka sztuki średniowiecznej, późnego malarstwa ikonowego i kultu obrazów, znawczyni sztuki ruskiej i rosyjskiej

• 29.07.2020

PROF. DR HAB. TADEUSZ GAŁKOWSKI

psycholog rehabilitacyjny, specjalista w zakresie badań nad autyzmem oraz komunikacji z osobami głuchymi, były prodziekan Wydziału Psychologii UW, emerytowany pracownik tej jednostki, założyciel Katedry Psychologii Rehabilitacyjnej, współtwórca Karty Praw Osób z Autyzmem, były prezes Krajowego Towarzystwa Autyzmu

• 30.07.2020

JANUSZ MAREK WIŚNIEWSKI

wieloletni pracownik Wydziału Prawa i Administracji UW

• 4.08.2020

PROF. DR HAB. JAN STRELAU

psycholog, specjalista w zakresie genetyki zachowań, psychologii osobowości oraz różnic indywidualnych, twórca Regulacyjnej Teorii Temperamentu, emerytowany pracownik Wydziału Psychologii UW, organizator Katedry Psychologii Różnic Indywidualnych oraz fundator Interdyscyplinarnego Centrum Genetyki Zachowania

• 6.08.2020

PROF. DR HAB. ZBIGNIEW SŁUPSKI

sinolog, specjalista w zakresie orientalistyki, literaturoznawstwa i religioznawstwa, były kierownik Zakładu Sinologii na Wydziale Orientalistycznym UW, były członek Komitetu Orientalistycznego PAN

• 7.08.2020

PROF. DR HAB. ELŻBIETA ARANOWSKA

specjalistka w zakresie metodologii psychologii, psychometrii i statystyki, emerytowana pracowniczka Wydziału Psychologii UW, była kierownik Katedry Psychologii Poznawczej i Zakładu Teorii Decyzji w tej jednostce

Prof. Jan Strelau.
Źródło: zbiory autora.

Pamięci Profesora Jana Strelaua

14 sierpnia 2020 roku na cmentarzu na Płoczkach w Warszawie pożegnaliśmy zmarłego 4 sierpnia Profesora Jana Strelaua. Profesor Jan Strelau był wybitną postacią światowej psychologii oraz twórcą oryginalnej koncepcji temperamentu, znanej pod nazwą regulacyjnej teorii temperamentu. W trakcie swej ponad 50-letniej pracy naukowej opublikował blisko 300 prac, w tym ponad 40 monografii wydanych w najlepszych wydawnictwach krajowych i zagranicznych. Jego prace były inspiracją dla międzynarodowego środowiska psychologicznego, a dzięki nim polska myśl psychologiczna znalazła trwałe miejsce w światowym dorobku naukowym.

Profesor Jan Strelau był absolwentem Uniwersytetu Warszawskiego, a od 1957 roku pracownikiem Uniwersytetu, na którym w 1979 roku założył Zakład, później przekształcony w Katedrę Psychologii Różnic Indywidualnych na Wydziale Psychologii. Ufundował ze środków indywidualnej nagrody New Europe Prize 1997 Interdyscyplinarne Centrum Genetyki Zachowania, którym kierował w latach 1998–2001. Po przejściu na emeryturę w 2001 roku związał się z Uniwersytetem Humanistycznospołecznym SWPS oraz Polską Akademią Nauk (od 1986 roku był członkiem korespondentem, a od 1991 roku członkiem rzeczywistym PAN). Był członkiem wielu krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych, a w Międzynarodowej Unii Nauk Psychologicznych – członkiem prezydium oraz wiceprezidentem (1996–2000).

Za pracę naukową Profesor wielokrotnie otrzymywał Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz liczne nagrody międzynarodowych towarzystw naukowych. W 2000 roku otrzymał Nagrodę Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych (tzw. Polski Nobel), a w 2009 roku został uhonorowany Nagrodą Prezesa Rady Ministrów RP za całokształt aktywności naukowej oraz w 2012 roku Lifetime Achievement Award, przyznany przez The European Association of Personality Psychology. Został wyróżniony czterema doktoratami honoris causa oraz odnowieniem doktoratu na macierzystej uczelni – Uniwersytecie Warszawskim w 2013 roku.

Był Nauczycielem kilku pokoleń polskich psychologów – wypromował wielu magistrów oraz ponad 30 doktorów psychologii. Prowadził wykłady na kilkudziesięciu uniwersytetach Europy oraz Stanów Zjednoczonych, Kanady i Japonii.

Żegnamy Wybitnego Naukowca i Nauczyciela, niezwykle zasłużonego dla naszej Uczelni oraz polskiego środowiska psychologicznego. Zapamiętamy Profesora jednak nie tylko jako wybitnego Naukowca i Nauczyciela, ale także jako nieodłączony wzór łączenia pasji badawczej z życiem rodzinnym, sportem oraz szerokimi zainteresowaniami humanistycznymi i społecznymi.

Żegnaj Ukochany Nauczycielu i Mistrzu
Bogdan Zawadzki

• 20.08.2020

PROF. DR HAB. ANDRZEJ WALICKI

historyk idei i filozof, specjalista w zakresie historii myśli polskiej i rosyjskiej, były pracownik dawnej Katedry Socjologii UW, członek rzeczywisty PAN, współtwórca Warszawskiej Szkoły Historii Idei, laureat Nagrody im. Eugenia Balzana, odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski

23.08.2020

PROF. DR HAB. MARIA JANION

humanistka, historyczka literatury, była wykładowczyni w Instytucie Literatury Polskiej na Wydziale Polonistyki UW, członkini krajowa rzeczywista Polskiej Akademii Nauk, odznaczona Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” i francuskim Orderem Narodowym Zasługi

• 08.2020

DR GRAŻYNA PAZDRO

specjalistka w zakresie literaturoznawstwa, była pracowniczka Katedry Ukrainistyki UW

• 1.09.2020

DR JANUSZ WASIAK

wieloletni pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Chemii UW

• 4.09.2020

DR HAB. JERZY MELLIBRUDA

psycholog, specjalista w zakresie problematyki uzależnień i psychoterapii, były pracownik Wydziału Psychologii UW

• 21.09.2020

TADEUSZ NIEMIERKA

były pracownik Działu Telekomunikacji UW

REDAKCJA NAUKOWA ROMAN MICHAŁOWSKI, GRZEGORZ PAC

Oryginalność czy wtórność? Studia poświęcone polskiej kulturze politycznej i religijnej (X-XIII wiek)

Publikacja zawiera zbiór artykułów, których wspólnym celem jest zbadanie, na ile kultura polska X–XIII wieku nosiła cechy oryginalne, na ile zaś była wtórna. Powszechnie wiadomo, że chrześcijaństwo – religia panująca w Polsce tamtych czasów – uformowało się poza jej granicami. Jego recepcja nie miała jednak charakteru mechanicznego.

Przy bliższym przyjrzeniu okazuje się, że w Polsce niektóre elementy duchowości katolickiej zadomawiały się szybciej, inne zaś wolniej, do niektórych przywiązywano dużą wagę – niekiedy większą niż na Zachodzie – a inne pomijano. Niekiedy zdarzało się też, że pewne procesy zachodzące w Kościele katolickim miały swój początek w naszym kraju.

Ustrój monarchiczny Polska odziedziczyła po czasach pogańskich, a w piastowskiej kulturze politycznej da się też wskazać elementy specyficzne, odmienne od zjawisk znanych z Europy Zachodniej. Jednocześnie w kontakcie z chrześcijańskim Zachodem monarchia ta pozyskiwała nowe, zaczerpnięte stamtąd prerogatywy i środki działania. Przyswajano je jednak stopniowo, gdy warunki w Polsce na to pozwalały. Oryginalność kultury polskiej polegała zatem na selektywnym przyjmowaniu płynących z Zachodu wzorców i twórczym ich dostosowywaniu do miejscowych potrzeb.

JĘDRZEJ GREŃ

Srebro i herbata. Japońskie elity kupieckie Hakaty i Sakai w relacjach z wojownikami w drugiej połowie XVI wieku

Książka omawia historię dwóch najważniejszych samorządnych miast handlowych Japonii – Hakaty i Sakai – oraz przedstawia charakterystykę i etos elit kupieckich stojących na ich czele w drugiej połowie XVI wieku. Licząc na umocnienie własnej pozycji społecznej, kupcy budowali relacje z wojownikami walczącymi o władzę nad krajem. Korzystali przy tym nie tylko ze swoich majątków i wpływów w handlu, lecz także z ceremonii herbaty („chanoyu”) i jej języka symboli. Słynne utensylia herbaciane („meibutsu”) stały się narzędziem komunikacji społecznej.

Analiza różnorodnych źródeł z epoki ukazuje zarówno ambicje przedstawicieli elity kupieckiej, jak i realia trudnych relacji z władzą wojskową w schyłkowym okresie wojen domowych i podczas stopniowego jednoczenia kraju przez Ode Nobunagę, Toyotomię Hideyoshiego i Tokugawę Iyasu.

TOMASZ KIZWALTER

Polska nowoczesność. Genealogia

Od ponad dwustu lat toczą się w Polsce dyskusje o nowoczesności. Przeradzają się często w gwałtowne spory, dotyczą bowiem najistotniejszych zagadnień polskiego życia zbiorowego, w tym także tego, czym jest i czym powinna być polskość. Kształtowanie się nowoczesnej kultury było na gruncie polskim od początku naznaczone poczuciem rozwojowego zapóźnienia. Problemy modernizacyjne, wśród których na pierwszy plan wysuwała się kwestia agrarna, w znacznej mierze określały kierunek dziejów Polski. Powstałe w XIX wieku, stanowiły podłoże formowania się polskiej tożsamości. Nie straciły na znaczeniu w wieku XX, a ich oddziaływanie odczuwamy do dziś. Aby zatem lepiej zrozumieć dzień dzisiejszy, warto poznać jego historyczne uwarunkowania.

MATERIAŁY O UNIwersYTECIE

Biuro Prasowe UW przygotowało nową edycję materiałów o uczelni na rok akademicki 2020/2021:

- › **ulotki o UW** – podstawowe dane o badaniach i nauczaniu na UW, a także współpracy międzynarodowej.
Wersje językowe: polska i angielska;
- › **folder o UW** – najważniejsze i najbardziej aktualne informacje o uczelni. Folder został przygotowany na podstawie sprawozdania rektora UW za rok 2019.
Wersje językowe: polska i angielska;
- › **przewodnik „1. rok na UW”** – najważniejsze informacje dla nowych studentów, m.in.: tryb prowadzenia zajęć, tok studiów, wymiana krajowa i zagraniczna, stypendia, wsparcie prawne i psychologiczne.
Wersja językowa: polska (angielska dostępna w Welcome Point);
- › **prezentacje oraz teksty o UW** – najważniejsze dane i fakty o uczelni przydatne m.in. podczas konferencji.
Wersje językowe: polska i angielska.

1. ROK NA UW

Ważne informacje dla nowych studentów

PIERWSZE KROKI NA UW

ZAPISY NA ZAJĘCIA

KALENDARZ AKADEMICKI

WYMIANA KRAJOWA I ZAGRANICZNA

STYPENDIA I WSPARCIE

UNIwersYTECKIE MAPY

KOLA NAUKOWE

ORGANIZACJE STUDENCKIE

2020/2021

UNIwersYTET WARSZAWSKI

- powstał w 1816 roku
- jest największą polską uczelnią i najlepszym ośrodkiem badawczym w kraju
- posiada status uczelni badawczej na lata 2020-2026, dzięki zajęciu i miejsca w konkursie MNiSW „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”
- należy do 3% najlepszych uczelni na świecie wg rankingów międzynarodowych Times Higher Education World University Ranking (THE), Quacquarelli Symonds World University Ranking (QS), Academic Ranking of World Universities (ARWU).
- zajmuje wysokie miejsca w międzynarodowych rankingach dziedzin i programów studiów: 19 programów UW zostało sklasyfikowanych w QS World University Rankings by Subject 2020; 12 dyscyplin UW znalazło się w Shanghai Ranking of Academic Subjects 2020 – najwyższej klasyfikowane zostały fizyka i astronomia (na miejscu 51-75 na świecie) oraz matematyka (na miejscu 76-100 na świecie)
- jest członkiem sojuszu sześciu europejskich uniwersytetów badawczych 4EU+ Alliance, który w czerwcu 2019 roku otrzymał status uniwersytetu europejskiego w konkursie Komisji Europejskiej
- został nagrodzony przez Komisję Europejską wyróżnieniem „HR Excellence in Research” za przestrzeganie zasad Europejskiej Karty Naukowca
- był wielokrotnie wyróżniany przez Komisję Europejską za aktywny udział w programie Erasmus+

Tymczasowo publikacje dostępne są tylko w wersji elektronicznej.

Można je znaleźć na stronie:

www.uw.edu.pl >> w zakładce **Materiały o UW do pobrania**.

FAKTY I LICZBY

- 200 lat tradycji
- 24 wydziały
- 30 jednostek naukowo-dydaktycznych
- 4 fakultety doktorskie
- 43 000 studentów i doktorantów
- 4 800 zagranicznych studentów i doktorantów z ponad 100 krajów
- 7 500 pracowników, w tym 3 800 naukowców akademickich

UNIwersYTET WARSZAWSKI posiada status uczelni badawczej na lata 2020-2026, dzięki zajęciu i miejsca w konkursie MNiSW „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”

- jest członkiem sojuszu 4EU+ Alliance, który posiada status uniwersytetu europejskiego na lata 2019-2022 przyznany przez Komisję Europejską
- należy do 3% najlepszych uczelni na świecie wg rankingów międzynarodowych THE, QS, ARWU. W rankingu dziedzinowym ARWU 2020 znalazło się 12 dyscyplin UW (fizyka i astronomia na miejscu 51-75 na świecie, matematyka – 76-100)
- 94% osób z dyplomem UW znajduje pracę w ciągu roku od ukończenia studiów wg monitoringu łobów absolwentów
- został nagrodzony przez Komisję Europejską wyróżnieniem „HR Excellence in Research” za przestrzeganie zasad Europejskiej Karty Naukowca
- był wielokrotnie wyróżniany przez Komisję Europejską za aktywny udział w programie Erasmus+

